Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 229 (5820).
5 ОКТЯБРЬ 1985 й.
ШАНБА
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган.
Баҳоси 3 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

МЕҲНАТ ЗАФАРЛАРИМИЗ — ПАРТИЯ АНЖУМАНИГА

• Беш йиллик илғорлари

МАҲОРАТ ВА ЖОНКУЯРЛИК

Бадиий буюмлар фабрикасидаги Турсуной Худойберганова ва Мавжуда Аҳмадхўжаева етакчилик қилаётган бригадалар КПСС XXVII съезди шарафига оширилган социалистик мусобақада пешқадамлар сафида боришмоқда. Жонкуярлик, ҳар бир ишни юксак сифатли бажариш, янгиликни зудлик билан жорий қилиш бу коллективларга хос бўлган асосий хислатлардир. Янги иш усулларини тезкорлик билан жорий қилиш унумдорликни оширишга катта ёрдам бермоқда.

Бригадалар корхонадаги коллективлар ўртасидаги меҳнат беллашувида мунтазам пешқадамлар сафидан ўрин олиб келишяпти. Улар чойшаблар, болаларнинг турли хил буюмларини, қизларга мўлжалланган кўйлакларни аъло сифатда тайёрлаш билан бирга нормани мунтазам ошириб бажармоқдалар. Ҳар икки коллективнинг ҳам ҳозир 1987 йил ҳисобига маҳсулот топшираётганида интилувчанлик, жонбозлик, ўзаро ҳамкорлик катта роль ўйнамоқда. Унумдорликни оширишда бригада етакчиларининг ўзлари намуна кўрсатишяпти. Ҳозир Турсуной Худойбергановнинг шахсий календарида 1990 йилнинг февраль ойи ўтиб бормоқда. Мавжуда Аҳмадхўжаева эса 1992 йилнинг июль ойи ҳисобига маҳсулот топширяпти. Шундай пешқадамлар ҳар жиҳатдан коллектив аъзоларига ибрат кўрсатишмоқда.

М. С. ГОРБАЧЕВНИНГ ФРАНЦИЯДА БЎЛИШИ

СОВЕТ — ФРАНЦИЯ МУЗОКАРАЛАРИ

3 октябрь куни КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев билан Франция Республикасининг Президенти Ф. Миттеран ўртасида халқаро вазиятнинг, Совет — Франция ҳамкорлигини ривожлантиришнинг принципиал проблемалари юзасидан ўтказилган суҳбатлар давом эттирилиб, кенг составда музокаралар олиб борилди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари билан Франция Республикасининг Президенти визит давомида иккала томоннинг вакиллари ўртасида амалий вазиятда ўтказилган суҳбатлар тўғрисидаги ахборотни тингладилар.

Бош министр Л. Фабиус, ташқи алоқалар министри Р. Дюма, СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе ва СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари И. В. Архипов, шунингдек, бир қанча француз министрлари Совет Иттифоқи билан Франция ўртасидаги сиёсий, иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий ҳамкорликни ривожлантиришнинг конкрет масалаларини якунлаб бердилар. Томонлар бу ҳамкорликнинг яхши характерини уқтириб ўтдилар ва унинг формаларини, жумладан, савдо-иқтисодий соҳадаги ҳамкорлик формаларини такомиллаштириш кераклигини айтдилар. Иккала томон икки ёқлама манфаатли савдо-сотиқни янада рағбатлантириш мақсадга мувофиқ эканини уқтириб ўтди.

Иккала мамлакатнинг ташқи сиёсат маҳкамалари ўртасидаги сиёсий маслаҳатлашувларни мунтазам ўтказиб туриш фойдали эканлиги таъкидланди. Бу соҳада орттирилган тажриба маъқулланиб, эътибор учун қабул қилинди:

Иккала томон космосни тинч мақсадларда тадқиқ қилиш соҳасидаги Совет — Франция ҳамкорлигини давом эттириш ниятида эканини билдирди. Франция Президенти француз космонавтининг яна совет орбитал станциясида узоқ муддат бошқариладиган учишда қатнашишига розилик берди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Совет Иттифоқи билан Франция тинчлик мақсадларида энергия ҳосил қилиш учун халқаро «Токамак» термоядро реактори қурилишида биргаликда ҳамкорлик қилиш имкониятини ва мақбуллигини ўргансинлар, деб таклиф қилди. Франция Президенти бу таклифга ижобий муносабатда бўлди.

М. С. Горбачев билан Ф. Миттеран Совет Иттифоқи билан Франция турли соҳалардаги мавжуд алоқаларни бундан буён ҳам мустаҳкамлайверишларини, ҳамкорлик ва кооперациянинг янги соҳаларини топаверишларини билдирдилар.

М. С. Горбачев СССР Олий Совети Президиуми номидан Ф. Миттеранни Москвага ташриф буюришга таклиф қилди. Франция Президенти бу таклифни миннатдорчилик билан қабул қилди. Визит муддатлари қўшимча равишда келишиб олинади.

Музокаралар конкрет, амалий ва дўстона муҳитда ўтди.

(ТАСС).

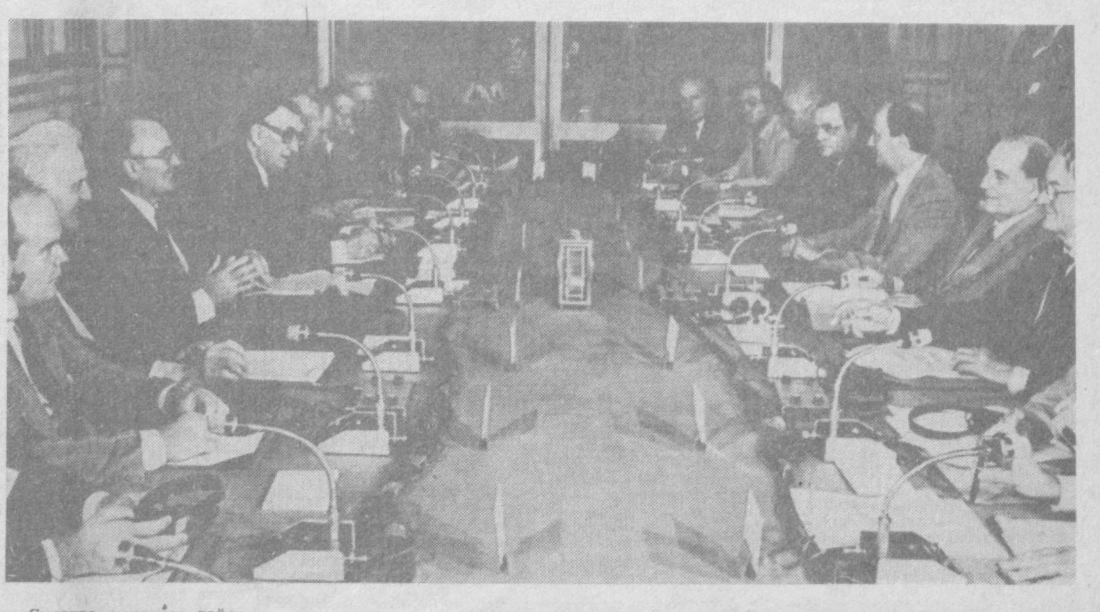

Суратда: музокара пайти.

ЕВРОПАНИНГ ВА БОШҚА ҲАММА ҚИТЪАЛАРНИНГ ТИНЧ, ЭРКИН, РАВНАҚ ТОПУВЧИ КЕЛАЖАГИ УЧУН

Франция парламенти аъзолари билан учрашув

ПАРИЖ, 3 октябрь. (ТАСС). Бугун КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси М. С. Горбачев Лассе саройида парламент аъзолари, Миллат мажлиси ва Сенатнинг ташқи ишлар комиссиялари ҳамда Франция — Совет дўстлиги группалари аъзолари билан учрашди.

Совет томонидан учрашувда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари И. В. Архипов, ташқи савдо министрининг биринчи ўринбосари Н. Д. Комаров, СССР Фанлар академиясининг вице-президенти Е. П. Велихов, СССР Олий Совети палаталари ташқи ишлар комиссияларининг аъзолари А. М. Александров, В. В. Загладин, Л. М. Замятин, шунингдек, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари А. Г. Ковалев, СССРнинг Франциядаги элчиси Ю. М. Воронцов ҳозир бўлдилар.

Франция Миллат мажлисининг раиси Л. Мермаз ва Сенат раиси А. Поэр М. С. Горбачевни самимий табриклаб кутиб олдилар.

Л. Мермаз ўз нутқида мамлакатларимиз ўртасидаги қадимий дўстлик ва ҳамкорлик анъаналарини уқтириб ўтди. Франция билан СССР ўртасидаги ҳамкорлик турли социал-иқтисодий системалардаги мамлакатларни илҳомлаштириши лозим бўлган намуна бўлиб келди ва шундай бўлиб қолмоқда, деди у. Халқларимиз иккинчи жаҳон уруши йилларида ёнма-ён туриб жанг қилдилар, бу эса дўстлигимизни мустаҳкамлади. 60-йилларда Франция — Совет муносабатлари Хельсинки руҳининг юзага келишига кўп жиҳатдан кўмаклашди. Ҳамкорлигимиз катта ўзаро манфаат келтирди ва келгусида ҳам келтириши, Франция ва Совет Иттифоқи халқларининг, бутун инсониятнинг тараққиётига ҳисса қўшиши мумкин.

Биз СССРнинг тинчликка интилишига астойдил ишонамиз. Биз Сизнинг ядро синовларини тугатиш тўғрисидаги ҳамда Қўшма Штатлар билан Совет Иттифоқининг бир-бири территориясига етиб борадиган ядро қуролларини 50 процент қисқартириш ҳақидаги таклифларингизни ғоят қизиқиб ўрганяпмиз, чунки биз иккала буюк ядро давлати бу соҳада намуна кўрсатиши керак, деб ҳамиша ҳисоблаб келганмиз.

Иккала мамлакатнинг парламент аъзолари кўп йиллар мобайнида давом эттириб келаётган алоқалар Франция — Совет муносабатларини мустаҳкамлашга кўмаклашди, деб таъкидлади Л. Мермаз. Франция билан СССР ўртасидаги яхши иноқлик Европадаги ва бошқа қитъалардаги воқеаларнинг қулай тарзда ривожланишига муайян даражада имкон беради. Франция парламентининг аъзолари бундан буён ҳам бевосита ва амалий мулоқотга тайёрдирлар.

Сўнгра парламент аъзолари ҳузурида М. С. Горбачев нутқ сўзлади.

М. С. ГОРБАЧЕВ нутқи

Муҳтарам жаноб раислар,
Муҳтарам депутатлар ва сенаторлар,
Хонимлар ва жаноблар!

Мен Франция парламентида нутқ сўзлаш, француз халқи сайлаган сизлар билан учрашиш имкониятидан хурсандман. Фурсатдан фойдаланиб, мамлакатингизга келишга лутфан таклиф этганлик учун республика Президентига миннатдорчилик ҳам билдирмоқчиман.

Делегациямиз визитининг иккинчи куни бошланди, муҳим учрашувлар бўлиб ўтди. Икки томонлама муносабатларга ва халқаро ишларга оид актуал масалалар юзасидан фикрлашувлар бошланди. Республика Президенти Миттеран ва Франциянинг бошқа давлат арбоблари билан музокараларнинг якунларини чиқариш ҳозирча эрта, албатта. Аммо ҳозирнинг ўзидаёқ шу нарса равшанки, ҳар иккала томон мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларни ривожлантиришга янги омил бахш этишга ва мавжуд реалликларни ҳисобга олиб, халқаро проблемалар юзасидан позицияларни яқинлаштиришга интилаётганлигини намоён этмоқда.

Мен республика Президенти билан суҳбатлашиб ва бугун сизларнинг ҳузурингизда нутқ сўзлаб, табиийки, Франциядагилар Совет давлати ташқи сиёсатининг моҳиятини, бош йўналишини яхшироқ, тўлиқроқ тушуниб олишларига интилмоқдаман. Ҳар қандай давлатнинг ташқи сиёсати каби Совет давлатининг ташқи сиёсати ҳам биринчи навбатда ички эҳтиёжларга боғлиқдир.

(Давоми иккинчи бетда).

М. С. ГОРБАЧЕВ Ф. МИТТЕРАН БИЛАН СУҲБАТЛАШДИ

3 октябрь куни тушдан кейин Елисей саройида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев билан Франция Республикасининг Президенти Ф. Миттеран ўртасидаги фикрлашувлар давом эттирилди.

Амалий, ишчанлик вазиятида ўтган суҳбатда иккала томонни қизиқтирувчи муҳим масалалар муҳокама қилинди.

(ТАСС).

М. С. ГОРБАЧЕВНИНГ Ф. МИТТЕРАН БИЛАН ЯКУНЛОВЧИ СУҲБАТИ

4 октябрь куни Елисей саройида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев билан Франция Президенти Ф. Миттеран ўртасида навбатдаги суҳбат бўлди.

Бир қанча йирик халқаро проблемалар, шунингдек баъзи регионал масалалар юзасидан фикрлашувлар ниҳоясига етказилди.

Жаҳоншумул проблемалар қаторида М. С. Горбачев олға сурган янги Совет ташаббуслари асосида қуролсизланиш масалаларини муҳокама қилишга асосий ўрин берилди.

Музокаралар тугагандан кейин М. С. Горбачев билан Ф. Миттеран қўшма матбуот конференциясини ўтказадилар. (ТАСС).

БИТИМЛАР ИМЗОЛАНДИ

ПАРИЖ, 4 октябрь. (ТАСС). Бугун Елисей саройида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе ва Франция ташқи алоқалар министри Р. Дюма 1986—1990 йиллардаги даврда СССР билан Франция ўртасида иқтисодий ҳамкорлик тўғрисидаги битимни, шунингдек, даромадлардан икки бор солиқ олинишини бартараф этиш ҳақидаги битимни имзоладилар.

Имзолаш маросимида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев ва Франция Республикасининг Президенти Ф. Миттеран ҳозир бўлдилар.

• ЭРТАГА — ЎҚИТУВЧИЛАР КУНИ

ҲАЁТ ВА БИЛИМ САБОҚЛАРИ

Эртага — ўқитувчилар байрами. Бизни ўқитган, энди эса болаларимиз ва набираларимизни билимлар дунёсига етаклаётган, уларни орзу қилишга ўргатаётган, актив ҳаётий позицияда тарбиялаётганлар байрамини нишонлаймиз. Шаҳримизнинг 262 дан ортиқ мактабида бугун 17 мингдан зиёд педагог меҳнат қилмоқда.

КПСС Марказий Комитети апрель (1985 йил) Пленумининг конкрет амалий программаси билан қуролланган ўқитувчилар болаларга чуқур ва ҳар томонлама билим беришга, уларда мустақил билим олишга иштиёқ уйғотиб, меҳнатсеварлик, мустақиллик, жамиятга кўпроқ фойда келтириш истагини шакллантиришга интилмоқдалар.

Мактаб ислоҳоти талабларига жавоб берадиган янги программалар машғулотларда фан ва техниканинг сўнгги ютуқларидан кенг фойдаланишни тақозо этади. Шунинг учун ҳам педагог меҳнати мураккаб ва янада фахрлироқ бўлиб қолди. Давр унинг билимларига, дунёқараши маданиятига яна ҳам юксак талаблар қўймоқда. Ёшларни ўз ортидан эргаштириш учун ҳозир мураббийнинг ўзи тинмай ўқиб, ўрганиши лозим.

«Халқ ўқитувчиси ёш шахснинг маънавий дунёсини бойитувчидир, — деб таъкидланади «Умумтаълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилишнинг асосий йўналишлари»да. У жамият ишонч билдирган шахс. Унга энг қимматли юмуш — болаларни, келажагимизни тарбиялаш ишониб топширилган. Бу фахрли ва заҳматли касб инсондан доимий ижодий изланиш, юксак кўнгил бойлиги, болаларга муҳаббат, ўз ишига чексиз садоқатни талаб қилади».

Халқ маорифи ходимлари ана шуни чуқур ҳис этиб, она-Ватанга садоқатли инсонларни тарбиялаш йўлида ижодий ишлашга, дарсларнинг сифатини яхшилашга, партия программ қарорларини ҳаётга тадбиқ этишга лаёқатли ёшларни тарбиялашга ҳаракат қилишмоқда.

Шаҳримиздаги энг яхши ўқитувчилар қаторида 241-мактабнинг бошланғич синф ўқитувчиси Ҳабиба Алимова, физика ўқитувчилари Ольга Борисовна Бобкова, Тамара Самойловна Ягудаева ва бошқаларни айтиш мумкин. 90 дан ортиқ шаҳримиз ўқитувчилари «СССР маориф аълочиси» нишонлари билан тақдирланишган. 979 киши Ўзбекистон ССР халқ маорифи аълочисидир. Ўқитувчилар байрами арафасида яна 36 муаллим Ўзбекистон ССР халқ маорифи аълочилари сафига қўшилди. Улар орасида 148, 43, 59-мактаб ўқитувчилари Раиса Аюповна Аюпова, Елена Васильевна Зотова, Комилжон Тўлаганович Иноғомов, 52-кечки сменали мактабнинг рус тили ва адабиёти ўқитувчиси Любовь Александровна Ионова ва бошқалар бор.

Ҳаётга актив жорий этилаётган мактаб ислоҳоти ўқитувчилик касби мавқеини янада кўтарди. Ўқитувчилар меҳнати ва турмуш шароитини яхшилаш учун анчагина ишлар қилинди. Умумтаълим мактаблари, бошланғич синф ўқитувчиларининг маоши оширилди, мактаб-интернат, болалар боғчалари ходимларининг маошига ҳам қўшимча қўшилди, синф раҳбарлари меҳнатига ҳақ тўлаш оширилди. Қўшимча ҳақ тўлашнинг барча турлари системали равишда амалга оширилмоқда. Партия ва ҳукуматимизнинг бу ғамхўрлигига жавобан ўқитувчилар тобора ижодий меҳнат қилмоқдалар. Ўқув-тарбия жараёнини такомиллаштириш, синфдан ташқари ишларни яхшилаш, ўқувчиларнинг билим савиясини ошириш, ишлаб чиқаришдаги иштирокини ташкил этиш кучайди. «Ҳисоблаш техникаси ахборотининг асослари» курси мактабларда ўтила бошланганлиги муносабати билан шу йилнинг ўзида В. И. Ленин номидаги ТошДУ қошида 320 та физика ва математика ўқитувчилари қайта тайёрлов курсларида бўлдилар.

Ёш авлоднинг компьютер саводи савияси ва сифати мамлакат илмий-техникавий потенциали билан бевосита алоқадордир. Маориф ходимлари буни жуда яхши тушунишади.

Шаҳримиз мактабларидаги бошланғич синфларда рус тилини чуқур ўрганишга алоҳида эътибор берилмоқда. Бу йил шаҳримизда рус тилини чуқур ўрганиш жорий этилган яна 14 та мактаб очилди. Рус — ўзбек, ўзбек — рус аралаш мактаблар сони кенгайди. Бу эса рус тилини ўрганишга яна ҳам кенг имкониятлар яратиб беради. Рус тилини чуқур ўрганиш жорий этилган республика мактаб-интернатида айни кунда республикамиз областлари ва Қорақалпоғистон АССРдан келган 60 дан ортиқ ўқувчи илм олмоқда. СССР маорифи аълочиси Г. С. Рябчикова, Ўзбекистон ССР халқ маорифи аълочилари В. А. Соболева, ўқитувчилардан Т. Расулова, Н. Дворянинова ва бошқалар улар билан тажрибаларини ўртоқлашишмоқда.

***

СУРАТЛАРДА: замонавий ўқув қуроллари билан жиҳозланган синфлардан бирида машғулот пайти; севимли педагоглари ёнида ўқувчилар ҳамиша хурсанд.

(Ўқитувчилар кунига бағишланган бошқа материалларни газетанинг 3 саҳифасида ўқийсиз).

«Оқ олтин» — Ватанга

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 4 октябргача бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун — мавсум бошидан буён.

Фарғона	3,00	59,18
Хоразм	2,63	59,07
Бухоро	2,00	54,37
Наманган	3,30	51,78
Тошкент	3,10	47,50
Андижон	2,71	47,01
ҚҚАССР	2,79	44,67
Навоий	2,41	42,94
Сурхондарё	2,51	41,32
Самарқанд	2,02	36,22
Қашқадарё	1,84	25,27
Жиззах	2,98	21,30
Сирдарё	4,18	18,92
Республика бўйича:	2,70	42,38

ЎҚИТУВЧИЛАР КУНИГА БАҒИШЛАНАДИ

Кеча Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида Ўқитувчилар кунига бағишланган байрам бўлиб ўтди. Республиканинг бош виставкаси меҳмонларни музика, байрамона безатилган хиёбон ва павильонларда кутиб олди. Хайрли ва шарафли касб эгаларига бағишланган маросимда Ўзбекистон ССР маориф министри О. С. Аббосова гапирди. У халқ маорифи ходимлари «Умумий таълим ва ҳунар мактаби ислоҳоти асосий йўналишлари»ни ҳаётга тадбиқ эта бориб, КПСС XXVII съездига тайёргарлик кўрилаётган йилда ўқув-тарбия жараёнларини такомиллаштириш, ўқувчиларни меҳнатсеварлик, ахлоқли руҳда тарбиялаш борасида ўз ишларини жонлантириб юбордилар. Шаҳар жамоатчилиги вакиллари, ишлаб чиқариш илғорлари ҳамда пионерлар ва мактабгача ёшдаги болалар ўқитувчиларни табрикладилар.

Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида бўлган байрамда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Ҳ. Абдуллаева қатнашди.

ЕВРОПАНИНГ ВА БОШҚА ҲАММА ҚИТЪАЛАРНИНГ ТИНЧ, ЭРКИН, РАВНАҚ ТОПУВЧИ КЕЛАЖАГИ УЧУН

(Боши биринчи бетда).

Шу масалага қисқача тўхталиб ўтишга ижозат бергайсиз. Мамлакатимиз Совет ҳокимияти йиллари мобайнида қанчалик катта ва кўп жиҳатдан машаққатли йўлни босиб ўтганлигини биласизлар, деб ўйлайман. Биз чор Россиясидан ниҳоятда ночор иқтисодий қолоқликни мерос қилиб олган эдик. Аҳолининг тўртдан уч қисми саводсиз эди. Совет Иттифоқи тарихан жуда қисқа муддат ичида халқнинг маданияти юксак даражага кўтарилган қудратли, ҳар жиҳатдан замонавий давлатга айланди. Биз ишсизликка барҳам бердик, аҳолини уй-жой, медицина хизмати, маориф каби социал неъматлар билан бепул таъминладик. Мамлакатнинг иқтисодий ривожланиши тўғрисида далолат берувчи бир қанча рақамларни айтиб ўтаман. Урушдан кейинги йилларнинг ўзидагина миллий даромадимиз 16 баравардан зиёд, саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш эса 24 баравар кўпайди. Худди шу вақт ичида совет кишисининг реал даромадлари олти баравар ошди.

Муваффақиятлардан фахрланиш бизни хотиржамликка олиб келмайди. Ҳозирги босқичда жамиятнинг ошган етуклиги олдимизга анча кенг миқёсли, ўз мазмунига кўра кўп жиҳатдан янги вазифалар қўяётганлигини кўриб турибмиз. Ишимизда бўлган камчиликларни, мавжуд қийинчиликлар ва проблемаларни, баъзида эса анчагина жиддий қийинчиликлар ва проблемаларни тўла-тўкис англаб турибмиз. Бугун биз олдимизга қўяётган бош мақсадни қисқача қилиб, жамиятни социал ва иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш, деб белгилаш мумкин.

Бунинг учун кўп нарсани — халқ хўжалигининг илмий-техникавий базасини ҳам, бошқарув методларини ҳам, инсоннинг ўзини, унинг онги, кўникмалари, малакасини ҳам анча юксак даражага кўтариш талаб этилади. Хуллас, биз жамиятнинг сифат жиҳатдан янги ҳолатига эришиш йўлидан ҳаракат қила бошладик.

Экономикани янада самарали ва жўшқин, одамларнинг турмушини маънавий бой, тўлақонли, сермазмун қилиш, халқнинг социалистик ўзини-ўзи бошқарувини ривожлантириш — бизнинг бош вазифамиздир.

Мустаҳкам тинчлик билан бирга осойишта, нормал халқаро вазият ҳам ана шу мақсадларга эришишнинг ғоят муҳим шартлари эканлигини тушуниш қийин эмас. Бизнинг ташқи сиёсатимиз айни ана шу афзалликлар билан белгиланади. Табиийки, биз ташқи сиёсатимизда бошқа халқларнинг манфаатлари ва эҳтиёжларини, ҳозирги даврнинг барча реалликларини тўла-тўкис ҳисобга олишга интилмоқдамиз.

Бизнинг дунёмиз, рангбаранг ва зиддиятли дунёмиз аср ва минг йиллик охирига жуда тез яқинлашиб келмоқда. Бу дунё сиёсий, иқтисодий ва социал характердаги мураккаб муаммолар билан тўлиб-тошган. Планетада икки ижтимоий системанинг мавжудлиги аллақачон реал воқелик бўлиб қолди, бу системаларнинг ҳар бири ўз қонунларига мувофиқ яшамоқда ва ривожланмоқда.

Аммо бошқа реалликни ҳам кўриш керак. Бу реаллик шундан иборатки, мамлакатлар билан қитъалар ўртасидаги ўзаро алоқа ва бир-бирига боғлиқлик тобора чамбарчас бўлиб бормоқда. Бу — жаҳон экономикаси ривожланишининг, фан-техника тараққиётининг, ахборот алмашув жадаллашувининг, Ерда ва ҳатто космосда одамлар ва буюмлар ҳаракатининг, хуллас, инсоният цивилизацияси бутун ривожланишининг муқаррар шартидир.

Афсуски, цивилизация ютуқлари ҳамиша ҳам инсонлар неъматига айланавермайди. Фан ва техника ютуқларидан инсонни қириш воситаларини яратиш учун, қурол-яроғларнинг тобора даҳшатли турларини яратиш ва тўплаш учун ҳам ҳаддан ташқари тез ва ҳаддан ташқари актив фойдаланилмоқда.

Шундай бир шароитда Гамлетнинг «Ё ҳаёт, Ё мамот» деган машҳур гапи эндиликда айрим бир шахсга эмас, балки инсоният зотига тааллуқли бўлиб қолди. Бу муаммо жаҳоншумул муаммога айланиб қолмоқда. Бунинг жавоби фақат битта бўлиши мумкин, бу ҳам бўлса инсоният, цивилизация қандай қилиб бўлмасин омон қолиши керак. Аммо буни фақат биргаликда яшашни, шу кичик сайёрада ёнма-ён яшашни ўрганиш, бир-бирларининг манфаатлари билан ҳисоблашишдек қийин санъатни эгаллаш йўли билангина таъминлаш мумкин. Биз буни тинч-тотув яшаш сиёсати, деб атаймиз.

Биз халқимизнинг хавфсизлиги ва тинч меҳнатига тажовуз қилиш йўлидаги ҳар қандай уринишга қақшатқич зарба бериш учун етарлича кучлимиз. Аммо биз ҳар бир халқ ўз идеологияси тўғрилигини, ўз ихтиёри билан танлаб олган тузумнинг афзалликларини қурол кучи билан эмас, балки фақат ва нуқул намуна кучи билан исботлаши керак, деб ҳисоблаймиз. Бизнинг қатъий эътиқодимиз мана шундай.

Мен кеча Президент жанобларига зиддиятларнинг асосий ўқини, жаҳон сиёсатидаги икки тенденция курашини тушунишимиз тўғрисида гапирган эдим. Халқаро ҳамжамият олдида турган вазифаларни Ерда ҳам, космосда ҳам тобора янги ва тобора кўпроқ вайронгарчилик келтирадиган қурол турларини яратиш ҳамда тўплаш билан ҳал этиш мумкин, деган фикр қай тарзда оқланишидан қатъи назар, бизга ниҳоятда хатарли бўлиб туюлмоқда. Халқаро кескинликни сақлаб қолаётган ва кучайтираётган ҳаракатлар ҳам биз учун хатарлидир. Халқаро вазият бусиз ҳам кескинлашиб кетган. Шу қадар кескинлашганки, ҳозир кечиктириб бўлмайдиган мураккаб масалалар юзасидангина эмас, балки оддий проблемалар хусусида ҳам аҳдлашиб олиш ниҳоятда қийин бўлиб қолди. Ҳозир амалдаги тенденцияларни тўхтатиб қолмасак, эртага уларнинг мудҳиш инерциясини бартараф эта олмай қолиш мумкин. Сўзлашиш яна ҳам мушкуллашади.

Шу боисдан ҳам биз вақт ғаниматда ҳозирнинг ўзидаёқ дарҳол қуролланиш пойгасининг «жаҳаннам поезди»ни тўхтатиб қолишни, қурол-яроғларни қисқартира бошлашга киришишни, халқаро вазиятни соғломлаштиришни, халқлар ўртасида тинч ҳамкорликни ривожлантиришни шу қадар муҳим деб ҳисобламоқдамиз. Бу — ўзаро манфаатли иш бўлиб, умумий вазифадир. Ҳеч ким ўзини четга торта олмайди.

Эҳтимол, ўзларингиз билсангиз керак, Совет Иттифоқи шунга даъват этибгина қолмай, балки бу йўналишда ҳаракат ҳам қилмоқда.

Биз Европада ўртача олислик ракеталарини бундан буён жойлаштиришни ихтиёрий равишда тўхтатиб қўйдик ва Қўшма Штатларни худди шундай қилишга даъват этдик. Барча ядро портлатишларини тўхтатдик ва АҚШни худди шундай иш тутишга даъват этдик. Табиийки, биз ядро қуролига эга бўлган бошқа давлатларга ҳам шундай даъват билан мурожаат этамиз.

Совет Иттифоқи Марказий Европада иккала томоннинг Қуролли Кучлари ва қурол-яроғларини камайтиришга киришишни ҳамда бу ишни Совет ва Америка қўшинларини камайтиришдан бошлашни таклиф этади. Бунда биз американликларга қараганда кўпроқ қўшинни камайтиришга тайёрмиз.

Космосга келганда шуни айтиш керакки, биз ундан фақат тинчлик мақсадларида фойдаланиш тарафдоримиз ва шу ҳақда аҳдлашиб олишга қатъий даъват этамиз. Чунки қуролланиш пойгасининг космосга ёйилиши ядро аслаҳахоналарини қисқартиришга объектив равишда имконият қолдирмайди. Ўзларингизга маълумки, биз космик фазони тинч мақсадларда ўзлаштириш соҳасида халқаро ҳамкорлик қилиш тўғрисида БМТга таклиф киритдик.

Ҳозир эса мен сизларга Совет Иттифоқи кўраётган янги тадбирларни маълум қилмоқчиман. Бу тадбирлар айни ўша мақсадни: қуролланиш пойгасининг ҳалокатли жараёнини тўхтатиб қолиш, инсоният боши узра пайдо бўлган уруш хавфини бартараф этиш мақсадини кўзлайди.

Биринчи. Яқинда биз АҚШ ҳукуматига мурожаат этиб, иккала томон учун зарбдор космик қуролларни батамом тақиқлаш ва бир-бирларининг территориясига етиб борадиган ядро қуролларини ҳақиқатан ҳам тубдан, 50 процент қисқартириш тўғрисида аҳдлашиб олишни таклиф қилдик.

Бошқача сўзлар билан айтганда, биз шу йилнинг бошида иккала томон Женева музокараларининг мақсадлари сифатида келишиб олган айни ўша вазифалар: қуролланиш пойгасини тўхтатибгина қолмай, шу билан бирга қурол-яроғлар даражасини кескин қисқартириш ва айни вақтда космосда қуролланиш пойгасининг олдини олиш тўғрисидаги вазифаларни амалда ҳал этишни таклиф қилмоқдамиз.

Мана шуларнинг ҳаммаси стратегик барқарорликни ва ўзаро ишончни нақадар мустаҳкамлаши тўғрисида гапиришнинг ҳожати бўлмаса керак.

Сизларга шуни маълум қила оламанки, Женевадаги делегациямизга ушбу масала юзасидан конкрет таклифлар киритиш тўғрисида кўрсатмалар ва музокарадошларга тўла-тўкис изоҳлар бериш ваколатлари берилган.

Буларнинг ҳаммасини сизларга шунинг учун айтмоқдаманки, ҳозирдаёқ Ғарбда бизнинг таклифимиз хусусида кўпдан-кўп ҳар хил фикрлар ва нотўғри талқинлар юзага келган, бинобарин бирмунча равшанлик киритиш пайти келди.

Иккинчи. Европадаги ўртача олислик ядро воситалари тўғрисида. Шундай воситаларни тезроқ ўзаро қисқартириш тўғрисида аҳдлашувга эришишни енгиллаштириш мақсадида (бизга тез-тез айтишларича, бундан Ғарбий Европадагилар ҳам жуда манфаатдордирлар) биз космик ва стратегик қуроллар проблемаси билан бевосита боғлиқ бўлмаган ҳолда алоҳида тегишли битимни тузиш мумкин, деб ҳисоблаймиз. Бундай йўл амалий бўлиши мумкин, деб ўйлаймиз.

Шу муносабат билан Европа кучлар балансида Франция ва Англия ядро потенциалининг ўрни каби масала хусусидаги позициямизни тушунтириб бериш муҳим, деб ҳисоблайман. Бу потенциал тез ўсиб бормоқда ва энди биз ундан кўз юма олмаймиз. Франция томони Франциянинг ядро кучлари унинг иштирокисиз муҳокама қилинмаслигини уқтириб ўтган эди. Бу ҳақ гап. Демак, шу мавзуда ўртамизда бевосита музокара бошлаш ва биргаликдаги куч-ғайрат билан ўзаро мақбул йўл топишга уриниб кўриш пайти келди. Совет Иттифоқи Франция билан, худди шунингдек, ўз-ўзидан равшанки, Англия билан ҳам ана шундай бевосита музокарага тайёр.

Бунда биз Франция хавфсизлиги манфаатларини жуда эътибор билан ҳисобга олажагимизни таъкидламоқчиман. Бугун эса, бизнинг фикримизча, унинг қурол яроғларини қисқартириш тўғрисидаги масала ўртага қўйилган эмас.

Учинчи. Биз Европада ўртача олислик ракеталарини жойлаштирмай туришни эълон қилганлигимизни биласизлар. Совет Иттифоқи Европа зонасида жанговар навбатчиликка эга бўлган СС-20 ракеталари сони ҳозир 243 тани ташкил қилади. Бу — 1984 йил июнь ойидаги даражага аниқ мос келишини билдиради, ўшанда Американинг ўртача олислик ракеталари Европада жойлаштирилишига жавобан бизнинг ракеталаримиз қўшимча равишда жойлаштирила бошланган эди. Бунда қўшимча равишда жойлаштирилган СС-20 ракеталари ҳозирги вақтда жанговар навбатчиликдан олинган, ана шу ракеталарни жойлаштириш учун мўлжалланган доимий иншоотлар эса яқин икки ой ичида кўчириб олиб кетилади. Буни контрол қилиш мумкин. Бунда Қўшма Штатлар территориясининг ўзига нисбатан бизнинг жавоб чораларимиз ҳамон ўз кучида қолмоқда.

Биз шу топда «Европа зонаси» деган иборага қандай маъно бераётганлигимизни ҳам тушунтирмоқчиман. Бу — Ғарбий Европа территориясидаги объектларни яксон қила оладиган ўртача олислик ракеталари жойлаштирилган зонадир.

Бунга шуни илова қилиш керакки, биз эски ва жуда қудратли СС-5 ракеталарини аллақачон батамом қуроллар қаторидан олиб ташладик ва СС-4 ракеталарини олиб ташлашни давом эттирмоқдамиз. Демак, умуман СССРнинг Европа зонасидаги ўртача олисликка учирувчи ракеталар сони эндиликда бундан ўн ёки ҳатто ўн беш йил илгаригига қараганда анча камдир.

Биз ўзимизни мана шундай чеклар эканмиз, Европа хавфсизлигининг кенг кўламдаги манфаатларига амал қилмоқдамиз. Энди Европа Америка Қўшма Штатларининг жавоб тадбирини — у ўзининг ўртача олислик ракеталарини Европа қитъасида бундан буён жойлаштиришни тўхтатишини кутишга ҳақли деб ўйлайман.

Совет Иттифоқи қандай жиддий қадамлар қўяётганлигини кўриб турибсиз-ку. Бизнинг кейинги таклифларимиз аввалги тадбирларимиз билан қўшилиб, амалий ва реалистик комплекс бўлади, деб ўйлаймиз, ана шу тадбирларнинг амалга оширилиши халқаро муносабатларни ривожлантиришда чинакам бурилишга олиб келган бўлур эди. Халқлар ўртасида тинчлик, хавфсизлик ва ҳамкорлик манфаатлари йўлидаги бурилишга олиб келган бўлур эди.

Истасангиз, бу — тинчликка таҳдид солаётган ғоят хатарли халқаро вазиятни соғломлаштиришга қаратилган программамиздир. Ғарб ҳам бизнинг таклифларимизга жавобан шу йўлдан боришини кутамиз.

Шуни таъкидламоқчиманки, биз олға сураётган программанинг амалга оширилиши барча халқлар учун шу қадар матлуб, шу қадар муҳим мақсад — ядро қуролини тақиқлаш ва уни батамом тугатиш, инсониятни ядро уруши хавфидан батамом халос қилиш мақсади сари муҳим силжишни ҳам билдирган бўлур эди.

Ядро урушида ғолиблар бўлиши мумкин эмас — чамаси, масъулиятни ҳис этувчи барча сиёсатдонлар бу фикрга қўшиладилар. Энди бундан амалий хулоса чиқариш — ядровий қуролланиш пойгасини тўхтатиш пайти келди. Биз барча соф ниятли, реалистик фикрдаги сиёсий кучлар, жамоат арбоблари, ўз Ватани, ўз ҳаёти, фарзандлари ва набираларининг ҳаёти азиз бўлган барча кишилар бу талабни қўллаб-қувватлайдилар, деб ўйлаймиз.

Химия қуролини батамом тақиқлаш ва унинг запасларини тугатиш вазифаси тобора муҳим бўлиб қолмоқда. Женевада қуролсизланиш юзасидан олиб борилаётган конференцияда Совет Иттифоқи тегишли конвенция ишлаб чиқишда актив қатнашмоқда. Биз бир қанча жиддий жиҳатларда, шу жумладан, контрол қилиш соҳасида музокарадош шерикларимизга ён босмоқдамиз. Ишончли контрол тўғрисида бемалол келишиб олиш мумкинлигига ишончим комил.

Дарвоқе, бу ишда мана бундай фикр ҳам келиб чиқади. Башарти ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисида бир битимга келишга муваффақ бўлинган экан, нега энди худди шу усулни химия қуролига нисбатан ҳам қўлланиш мумкин эмас? Бу ҳол химия қуролини батамом тақиқлаш юзасидан кўрилаётган умумий куч-ғайратлар оқимига тўғри келган бўлур эди. Совет Иттифоқи химия қуролини тарқатмаслик тўғрисида халқаро битимни ишлаб чиқишда қатнашишга тайёр бўлур эди. Биз, Европа марказида химия қуролидан холи зонани вужудга келтириш учун ўзимизга боғлиқ бўлган ҳамма ишни қилишга ҳам тайёрмиз.

Бу ерда, айтиш мумкинки, Ғарбий Европанинг юраги бўлган Парижда сўзлай туриб Европа хавфсизлигининг баъзи катта проблемалари ҳақида, биз Совет Иттифоқида кўриб турган проблемалар тўғрисида гапирмай ўтолмайман.

Энг умумий масаладан бошламоқчиман. Гапнинг сирасини айтганда, Европадаги хавфсизлик нима дегани? Бу — уруш ва уруш хавфи йўқ дегани. Халқларнинг танлаб олган социал йўллари ҳар хил бўлишига қарамай, уларнинг тақдири ўзаро боғлиқлиги, бир-бирига чирмашиб кетганлиги Европада алоҳида куч билан сезилиб турибди. Европа географик жиҳатдан зичлиги, қурол-яроғлар билан қалашиб кетганлиги сабабли бошқа ҳар қандай қитъага қараганда қуролли можаро олдида, айниқса, ядро можароси олдида ҳимоясиздир.

Демак, Европанинг хавфсизлигини ҳарбий воситалар билан, ҳарбий куч билан таъминлаш мумкин эмас. Бу мутлақо янги вазият бўлиб, асрлар, ҳатто минг йиллар мобайнида анъаналар билан фикрлар тарзи ва ҳаракат тарзи билан шаклланган тушунчалардан бутунлай фарқ қилади. Инсон тафаккури барча янги нарсаларга дарҳол мослаша олмайди. Бу ҳаммага тааллуқлидир. Биз буни ҳис этиб турибмиз, биз одатдаги кўпгина нарсаларни, шу жумладан, ҳарбий ва, албатта, сиёсий соҳалардаги нарсаларни қайта идрок этиб, уларни янги реалликларга тўла мувофиқ ҳолга келтира бошладик. Ғарбий Европада ҳам, унинг ташқарисида ҳам худди шундай идрок этилишини истар эдик.

Ҳозирча йўл қўйиб бўлмайдиган қасос олдидаги қўрқув урушга, ҳарбий куч ишлатишга тўсиқ бўлиб турибди. Аммо биргина қўрқув билан мустаҳкам тинчлик ўрнатиш мумкин эмаслигини ҳамма тушуниб турибди. Бироқ бутун масала шундаки, қўрқувнинг ёки ҳарбий ибора билан айтганда, қўрқитишнинг ўрнини оладиган нарсани қаердан топиш мумкин?

Ҳозир «самовий урушлар» деб аталган урушда янги қуролни қўлланиш ҳисобига бунинг чорасини топиш йўлларини излашга уринаётганликларини кўриб турибмиз. Бу — хом хаёлдир. Хом хаёл бўлганда ҳам, ниҳоятда хатарли хом хаёлдир. Умуман хавфсизлик проблемаларини ҳал этиш йўлини қалқон билан қилични такомиллаштиришдан излаш гўлликдир. Умуман, халқаро хавфсизликда бўлгани сингари Европадаги хавфсизликка ҳам фақат тинч-тотув яшаш, кескинликни юмшатиш, қуролсизланиш, ишончни мустаҳкамлаш ва халқаро ҳамкорликни ривожлантириш йўли билангина эришиш мумкин.

Бу узоқ ва машаққатли йўл бўлиб, бунинг устига, неча ўн йиллар мобайнида тўпланиб қолган ўзаро шубҳа, ишончсизлик, нотўғри тушунчаларни бартараф этишни талаб қилади. Башарти биз яшашни истар эканмиз, бундан бошқа йўл йўқ. Ҳар бир узоқ йўл дастлабки одимлардан бошланганидек, кўпинча ана шу одимни ташлаш, айниқса, машаққатли бўлади. Биз буни тушунамиз ва ўзимизга ҳам, сизларга ҳам бу вазифани ҳал этишни таъминлашда ёрдамлашмоқчимиз. Мен юқорида айтиб ўтган таклифлар айни шу руҳ билан суғорилгандир.

Ҳарбий соҳада ўзаро ишончнинг муҳим проблемасини муҳокама этаётган Стокгольмдаги конференцияга ҳам бу гап тааллуқлидир. Назаримизда, у ерда келгусида эришиладиган битимларнинг белгилари аста-секин аён бўлиб бормоқда. Бу битимлар куч ишлатмаслик принципини конкретлаштиришни ва унга мумкин қадар кўпроқ таъсирчанлик бахш этишни ўз ичига олади. Бу битимлар ҳарбий соҳада ишонч чораларининг муайян тўпламини ўз ичига олади, бу тадбирлар ҳарбий мухолифлик кескинлашган шароитда бошқа томоннинг хатти-ҳаракатини нотўғри талқин этишдан ўзига хос асрагич ҳисобланади. Бир қанча давлатлар, аввало бетараф давлатлар бир-бирига хабар қилиб туриши керак бўлган ҳар йилги ҳарбий фаолият режалари билан ўзаро айирбошлаб туриш ҳақида келишиб олишни таклиф этишмоқда. Биз бундай битим шубҳаланишни бартараф этишга ёрдам бериши, урушга яширинча тайёргарлик олиб боришни қийинлаштиришни ҳисобга олиб, шундай битим тузишга тайёр эканлигимизни изҳор этмоқдамиз.

Дунёнинг турли районларида, шу жумладан, бизнинг қитъамизда — Европа шимоли ва Болқонда ядросиз зоналар вужудга келтириш ғояси тобора кенг тарқалмоқда. Биз бу ғояларни қўллаб-қувватлаймиз, талаб қилинган жойларда уларга тегишли гарантияларда қатнашишга тайёрмиз. Иккала ҳарбий-сиёсий гуруҳни ажратиб турган йўлнинг икки томонида ядро қуролидан холи йўлка яратиш ғояси ҳам биз учун фойдали ғоя бўлиб туюлмоқда. Ядро қуролига эга бўлмаган давлатлар ва ўз территориясида бу қурол бўлмаган давлатлар ўз хавфсизлигининг пухта халқаро-ҳуқуқий гарантиясига, уларга қарши ядро қуроли ишлатилмайди, деган гарантияга эга бўлиш ҳуқуқига тўла ҳақлидирлар, деб ҳисоблаймиз.

Умумевропа ҳамкорлигининг кўпгина жиҳатлари Хельсинкидаги Якунловчи актда мустаҳкамлаб қўйилган. Биз бу акт жиддий муваффақиятдир ва ўз аҳамиятини тўла сақлаб қолмоқда, деб ҳисоблаймиз. Хельсинки аҳдномаларининг ўн йиллиги нишонланган кунларда Умумевропа жараёнининг барча иштирокчилари уни давом эттиришни ёқлаб чиқдилар. Совет Иттифоқи унда ғоят актив иштирок этишга тайёрдир. Европадаги ҳар бир мамлакат Хельсинки жараёнига ўз миллий тажрибасининг улушини қўшди. У Европа халқларининг муштарак бойлиги бўлиб, уни биргаликда куч-ғайрат сарфлаб асраш ва кўпайтириш керак.

Европадаги сиёсий иқлим Ғарб билан Шарқ ўртасидаги иқтисодий алоқалар қай тариқа кўп жиҳатдан ривожланишига боғлиқдир. Бу ишга ҳам новаторлик билан ёндашиш зарур. Бугун ҳар бир мамлакат олдида турган саноат, техника ва илмий тараққиёт вазифаларини ҳал этиш халқаро меҳнат тақсимотидан самарали фойдаланиш билан анча енгиллашган бўлур эди. Совет Иттифоқида биз бунга тайёрмиз, шу жумладан кооперациялаш ва ҳамкорликнинг янги формаларини излашга ҳам шаймиз. Равшанки, бундай ҳамкорликни ўзаро манфаатли, тенгҳуқуқлилик, ишларни пухта юритиш асосида олиб боришга тайёрмиз.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши билан Европа Иқтисодий Ҳамжамияти ўртасида анча амалий муносабатлар ўрнатилиши ҳам фойдали бўлур эди, деб ўйлаймиз. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар бу соҳада ижобий ташаббус бошлаб бердилар. Чамаси, бу ташаббус қониқиш билан кутиб олинди. Бу ташаббуснинг конкрет натижалар бериши муҳимдир. Бунда, айтиб ўтилганидек, Европа Иқтисодий Ҳамжамияти мамлакатлари «сиёсий бирлик» сифатида чиқаётган тартибда биз улар билан конкрет халқаро проблемалар юзасидан ҳам умумий тил топиш йўлини излашга тайёрмиз. Буни турли формаларда, парламент алоқаларини ҳам қўшиб, шу жумладан, Европа парламентига аъзо бўлганлар билан ҳам амалга ошириш мумкин бўлур эди.

Европадаги барча мамлакатларнинг куч-ғайратини бирлаштирмасдан туриб, қитъамизда атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва соғломлаштиришдек кескин проблемани ҳам чинакамига ҳал этиш мумкин эмас. Образли қилиб айтганда, қитъамизнинг кўпгина районларида замин оёғимиз остида бамисоли аланга олмоқда, осмондан олов ёмғири ёғмаётган бўлса ҳам кислота ёмғири ёғмоқда, тутуннинг кўплигидан осмоннинг ўзи кўринмаяпти. Европадаги дарёлар ва денгизлар ҳам аянчли аҳволга тушиб қолмоқда. Ўз вақтида бизларнинг ҳаммамиз энди умуман миллий доирада ҳал қилиб бўлмайдиган проблемаларни юзага келтириб, чамаси етарли даражада узоқни кўриб иш тутмадик. Ҳаммамиз қитъанинг тақдири муштараклигини англашимиз зарур бўлган ҳақиқий соҳа мана шулардан иборат.

«Гуманитар» деб аталган кенг соҳада ҳам кўп нарсаларни қилиш мумкин. Умумий куч-ғайрат сарфлаб, ўтмишнинг маданий бойликларини сақлаб қолиш, инсоният маънавий бойликлари бешиги бўлган Европада ўзаро бойитишнинг йўлларидан бири бўлган маданий айирбошлашлар ғоят катта диққат-эътиборни талаб қилувчи нарсалар эмасми, ахир? Биз бир неча кундан кейин Будапештда очиладиган «маданий анжуман» деб аталмиш катта воқеага зўр қизиқиш билан тайёргарлик кўрмоқдамиз. Бир-бирининг ҳаёти тўғрисида хабардор қилиб туришни кенг йўлга қўйиш, ўзаро хайрихоҳлик ва ҳурмат-эҳтиром туйғуларини ривожлантириш ҳам шу соҳага тааллуқлидир. Бир-бирининг тилини ўзаро ўрганиш шу нуқтаи назардан катта аҳамиятга эгадир. Мактаб ўқувчилари, студентлар, ўқитувчиларни ўзаро юбориб туриш истиқболли ишдир. Лекин муҳими — ёш авлод бир-бири ҳақида тўғри тасаввурга эга бўлишидадир. Чунки, тинч Европани ёшлар барпо қилади. Касалликларга — эски ва янги касалликларга қарши курашда кучларни бирлаштириш ғоят муҳим вазифа ҳисобланади.

Совет Иттифоқи инсон ҳуқуқини таъминлашга ғоят жиддий аҳамият бермоқда. Фақат бу проблемани юзсизлик ва чайқовчиликдан, бошқа мамлакатларнинг ички ишларига аралашишга интилишлардан халос қилмоқ керак. Бугунги Европа олдида муҳожир ишчиларнинг аҳволи, аралаш никоҳлар, оилаларнинг бир-бирига қўшилиши каби проблемалар ниҳоятда кескин бўлиб турибди. Биз бундай проблемаларга барча давлатларнинг суверен ҳуқуқларига тўла ҳурмат билан қараб, ижобий ва инсонпарварлик руҳида ёндашиш тарафдоримиз.

Ҳурматли хонимлар ва жаноблар! Ҳозирги вазиятда ўрта аср мутаассиблари сингари идеологик келишмовчиликларни давлатлараро муносабатлар даражасига олиб чиқмаслик, айниқса, муҳимдир. Бу муносабатлардаги барқарорлик, сиёсий конъюнктурага берилмаслик умуман Европадаги барқарорликни ҳам мустаҳкамлайди.

Биз, масалан, ташкилотлар сифатида Варшава Шартномаси билан Шимолий Атлантика Иттифоқи ўртасида бирон-бир формада алоқа боғлаш имконияти бир умр ман этилган нарса, деб ҳисобламаймиз. Мен бу ерда узоқ ва яқин истиқболда Европанинг бир-бирига қарши турувчи гуруҳларга бўлинганини бартараф этиш ҳақида гапирмаяпман. Маълумки, биз ўз иттифоқчиларимиз билан айни шу нарсани таклиф этмоқдамиз. Иккита блок мавжуд бўлиб турган шароитда ҳам, бизнинг фикримизча, ҳозирги мухолифлик тиғини ўтмаслаштириб турадиган икки томонлама тинчликни яратиш мумкин.

Бугунги кунда Шарқ билан Ғарб ўртасидаги жўшқин сиёсий мулоқотни ривожлантириш, унинг йўлга қўйилган барча формаларидан — турли даражаларда мунтазам учрашувлар, албатта, олий, сиёсий маслаҳатлашувлардан ҳам, илмий ва маданий жамоатчиликнинг кенг алоқаларидан фойдаланиш ҳар қачонгидан муҳимдир.

Парламентларнинг алоқаларини ривожлантиришни ҳам ғоят муҳим иш, деб ҳисоблаймиз. Парламент биносида сўзлар эканман, буни алоҳида уқтириб ўтишни истардим. Шу жумладан, Франция билан парламент алоқаларини ривожлантириш зарурлигини ҳам алоҳида уқтирмоқчиман. Франция Миллат мажлиси ва сенатининг депутатлари Москвада азиз меҳмонлар сифатида кутиб олинишларига амин бўлишлари мумкин. Буни мен СССР Олий Совети номидан айтяпман.

Нисбатан қисқа муддатларда қитъамизда вазиятни соғломлаштиришга реал эришиш мумкинлиги тўғрисидаги, ҳозирги мухолифликларни бартараф этишда Европанинг ролини ошириш ҳақидаги бизнинг фикрларимиз умумий тарзда мана шундайдир.

Яна бир жиҳатни айтмоқчиман. Ҳозир турли районлардаги мавжуд низолар ва кескинлик манбаларини тугатиш учун янада актив, баҳамжиҳат ҳаракат қилиш зарурлиги ҳар қачонгидан кўра кўпроқ сезилмоқда. Совет Иттифоқи билан Франция бир-бирига қарши бўлган ҳарбий-сиёсий гуруҳларга мансублигига қарамасдан, ҳозир мавжуд бўлган бир қанча регионал проблемалар ва вазиятларга ёндашишда кўп жиҳатдан умумий бир фикрда турганлиги реал факти ҳам шундай баҳамжиҳат ҳаракат қилиш мумкинлигига бир мисолдир. Масалан, Яқин Шарқдаги, Марказий Америкадаги, Жанубий Африкадаги ва бошқа жойлардаги аҳвол шулар жумласидандир. Бизнинг Франция раҳбарлари билан алоқаларимиз шуни тасдиқламоқда.

Ғарбий Европа билан яхши қўшничилик ва ҳамкорлик алоқаларини кенгайтиришни таклиф этар эканмиз, биз НАТОга кирган ва айни пайтда Хельсинки актини имзолаган Канаданинг бу ишларга ҳисса қўшиши мумкинлигининг аҳамиятини асло камситмоқчи эмасмиз. Бизнинг Европадаги сиёсатимиз Америкага қарши йўналишга ҳам эга эмас.

Бу мавзуда озмунча лўттибозлик қилинаётгани йўқ. Шу сабабли унга муфассалроқ тўхталиб ўтишга ижозат этгайсиз. Бизни Ғарбий Европа билан муносабатларни яхшилай бориб, гўё Ғарбий Европа билан АҚШ ўртасига нифоқ солмоқчи, уни АҚШ билан уруштириб қўймоқчи деган масала қўйилишининг ўзи бемаънилкдир. Биринчидан, биз Ғарбий Европа билангина эмас, балки АҚШ билан ҳам яхши муносабатда бўлишни хоҳлаймиз. Дарвоқе, Хитой, Япония, бошқа мамлакатлар билан ҳам шундай яхши муносабатларда бўлмоқчимиз. Биз бир давлатни иккинчисига қарши гиж-гижлаш, блоклар ва қарши блоклар тузиш, «ўқ» ва «уч бурчаклар» вужудга келтиришдан иборат «кучлар баланси» меттернихча сиёсатни эмас, балки ёппасига кескинликни юмшатиш бутун дунёда хавфсизликни мустаҳкамлаш ва ялпи халқаро ҳамкорликни ривожлантириш сиёсатини олиб бормоқдамиз. Иккинчидан, биз реалистлармиз ва Ғарбий Европа билан АҚШни боғлаб турган тарихий, сиёсий, иқтисодий алоқалар нечоғлик мустаҳкам алоқалар эканлигини тушунамиз.

Ҳурматли депутатлар! Инсониятнинг энг донишманд кишилари онгимиз турмушнинг илдам ўзгариб бораётганлигидан орқада қолиши хавф-хатаридан огоҳлантирган эдилар. Бу гап бизнинг кунларимизда, айниқса, муҳимдир. Инсон ҳозироқ галактика манзилларига йўл олмоқда. Аммо Ер юзида ҳали қилинмаган қанчадан-қанча ишлар бор! Мавжуд проблемаларни бирор халқ ҳам, бирор давлат ҳам ёлғиз ўзи ҳал этишга қодир эмас. Алоқаларнинг узилиб қолганлиги, мухолифлик, ишончсизликнинг эски юки уларнинг бирлашишига имкон бермаяпти.

Ушбу залда ўтирганлардан ҳаммаси ҳам бизнинг дунёқарашимизни, идеологиямизни қабул қилмаслигини биламан. Реалист сифатида ҳеч кимни бизнинг эътиқодимизни қабул қилдиришга интилмайман. Ҳар қандай фалсафага одамлар ва халқларнинг ўзлари уларни бошидан кечириб, ақл ва қалби билан қабул қилгандан кейингина келишади. Аммо сиёсий ва фалсафий қарашлардаги фарқларга қарамай, идеаллар ва бойликларда ҳамиша бир нарсани эсда тутишимиз керак: бизларнинг ҳаммамиз ўтмиш авлодлар бизга ҳадя этган ҳаёт оловини сақловчилармиз.

Уларнинг ҳар бирининг ўз миссияси бўлиб, ҳар бири жаҳон цивилизациясини ўзича бойитди. Уйғониш даври ва Буюк Француз революцияси даврининг улкан донишмандлари, Россияда Октябрь революциясининг қаҳрамонлари, Ғалабалар ва Қаршилик кўрсатиш ҳаракатлари қаҳрамонлари — уларнинг ҳаммаси тарих олдидаги бурчларини бажардилар.

Бизнинг авлодимиз ҳақида нима деса бўлади? Бу авлод буюк ихтироларни амалга оширди, лекин у инсон зотини йўқ қилиб юбориш усулларини ҳам топди. Учинчи минг йиллик арафасида биз ядровий «алхимия»нинг қора китобини ёндириб ташлашимиз керак. Йигирма биринчи аср ялпи ҳалокатдан қўрқувсиз дастлабки ҳаёт асри бўлсин.

Куч-ғайратларимизни бирлаштирсак, биз бу миссияни бажара оламиз. Совет Иттифоқи Европа ва бошқа барча қитъаларда тинчлик, эркинлик, истиқболнинг гуллаб-яшнашини таъминлашга ўз ҳиссасини қўшишга тайёрдир. Бу йўлда биз куч-ғайратимизни аямаймиз.

* * *

М. С. Горбачевнинг нутқи зўр эътибор бериб тингланди ва қарсаклар билан кутиб олинди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари шу учрашувдан хотира бўлсин деб, Миллат мажлисига совет-француз илмий аппаратлари ўрнатилган планеталараро «Вега» станцияси макетини туҳфа қилиб топширди.

А. А. ГРОМИКО АВСТРИЯ ПАРЛАМЕНТИНИНГ АЪЗОЛАРИ БИЛАН УЧРАШДИ

3 октябрь куни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. А. Громико расмий визит билан Совет Иттифоқига келган Австрия Миллат Кенгашининг Президенти А. Бенья бошчилигидаги Австрия парламенти делегациясини қабул қилди. Делегация составида Австриянинг қонун чиқарувчи олий органига кирган барча партияларнинг вакиллари бор.

Дўстона вазиятда ўтган суҳбат чоғида томонлар ҳозирги халқаро аҳвол ва Совет — Австрия муносабатларининг бир қанча энг муҳим масалалари юзасидан фикрлашиб олдилар. Халқаро вазият ҳамон кескинлашаётганлигидан хавотирлик изҳор қилинди. Ҳар иккала томон барча давлатлар — ядро қуролига эга бўлган ва эга бўлмаган, кичик ва катта давлатлар уруш хавфини бартараф этиш, қуролланиш пойгасини жиловлаш учун янада активроқ курашишлари зарур, деган фикрни билдирдилар. Унда мамлакатларнинг тинчликни сақлашга қаратилган биргаликдаги куч-ғайратлари муҳим аҳамият касб этади. Кескинликни юмшатиш ва давлатлар ўртасида конструктив ҳамкорликка қайтиш кечиктириб бўлмайдиган вазифалардан биридир.

А. А. Громико Вашингтон вужудга келган стратегик мувозанатни ўз фойдасини кўзлаб бузишга, СССРдан ҳарбий устунликка эришишга, жаҳонда ўзи учун ҳукмрон позицияни таъминлашга зўр бериб уринаётганлигига Австрия делегацияси аъзоларининг эътиборини жалб этди. Бу эса АҚШнинг ҳарбий потенциали тинмай оширилаётганлигида, у қурол-яроғларнинг, шу жумладан, ядро ва химия қуролларининг янги турларини ишлаб чиқаришнинг кенг миқёсли программаларини амалга ошираётганлигида намоён бўлмоқда. Вашингтоннинг космик фазони ҳарбийлаштиришга оид режалари инсоният учун, айниқса, хавф туғдирмоқда. Бу режаларнинг амалга оширилиши уруш хавфини янада кучайтирган бўлур эди.

Кейинги вақтда Совет Иттифоқи илгари сурган тинчлик ташаббусларига, шу жумладан, совет томони ҳар қандай ядро портлатишларини ўз ихтиёри билан тўхтатиб қўйилганлигига ва АҚШни ҳам бундан намуна олишга чақирилганлигига Австрия парламенти делегацияси аъзоларининг эътибори қаратилди. Космос ҳарбийлаштирилмаган шароитда уни тинч ўзлаштириш соҳасидаги халқаро ҳамкорлик тўғрисида СССРнинг БМТга киритган таклифи муҳим воқеа бўлди.

Ҳар иккала томон КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев билан АҚШ Президенти Р. Рейганнинг бўлажак учрашуви катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидлади. Австрия парламентининг аъзолари бу учрашув ижобий натижаларга олиб келади, деган умид билдирдилар. А. А. Громико учрашув муҳим аҳамиятга эга бўлади, деган фикрга қўшилди. Совет раҳбарлари ва барча совет кишилари учрашув якунлари кескинликни камайтиришга олиб келади ва тинчлик манфаатларига мос бўлиб тушади, деб умид билдирмоқдалар. Совет томони шундай бўлиши учун ўзига боғлиқ бўлган ҳамма ишларни қилади.

Австрия парламентининг аъзолари совет таклифларига юксак баҳо бердилар. Мазкур таклифларнинг амалга оширилиши қуролсизланиш, халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш проблемасини ҳал этиш йўлидаги жиддий қадам бўлур эди. Суҳбатда ҳар иккала томон Стокгольм конференцияси ўз ишини сиёсий ва ҳарбий соҳада Европада хавфсизлик ва ишончни мустаҳкамлашга ҳақиқатан ҳам кўмаклашадиган биргаликдаги тадбирлар комплексини қабул қилиш билан муваффақиятли тугаллаши зарурлигини таъкидлади.

Икки томонлама алоқаларни муҳокама қилиш чоғида ҳар иккала томон давлат шартномаси принципларига ва Австриянинг доимий бетарафлик статусига асосланадиган Совет — Австрия муносабатларида эришилган даражадан мамнуният изҳор қилди. Бу муносабатларни янада ривожлантиришга бўлган ўзаро интилиш ҳам тасдиқланди. Суҳбат охирида ҳар иккала томон СССР Олий Совети ва Австрия парламенти делегацияларининг бир-бирларига визит билан боришлари бундан буён ҳам иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларни янада ривожлантириш ишига фойдали ҳисса қўшади, деган ишонч изҳор қилинди.

(ТАСС).

ЭРТАГА—ЎҚИТУВЧИЛАР КУНИ

• ЖОНКУЯР ПЕДАГОГЛАРИМИЗ

ЭЪТИҚОД

Илмий бўлим мудири ўқув йилининг дастлабки кунларида мактабга харҳаша билан келган аёлнинг мақсадини англагач,... хурсанд бўлди.

— Нега менинг қизим Абдуқодированинг синфига тушмади? Уни 1 «Б» га ўтказишларингизни ўтиниб сўрайман.

— Ўқитувчиларимизнинг ҳаммаси ҳам етарли билимга эга,— ётиғи билан тушунтиришга ҳаракат қилди илмий мудир. —Сиз айтган синфда бусиз ҳам бола кўп. Қизингиз яхши ўқиши фақат ўқитувчигагина эмас, сизга, унинг ўзига ҳам боғлиқ.

У бундай илтимосларни ҳар сафар эшитаркан, «қани энди, ҳамма педагогларимиз ҳам Абдуқодирова сингари ўқувчилар ва ота-оналар меҳрини бирдек қозониша», деб хаёлидан ўтказарди.

Ҳа, ўқувчи ва ота-она меҳрини қозониш —педагог учун қанчалик муҳимлигини бир сўз билан ифодалаш қийин. Шуни айтиш кераки, аввало унга бировларнинг буйруғи билан асло эришиб бўлмайди. Умуман меҳр шундай тушунчаки, унга фақат инсонларга бўлган самимийлик ва ўз касбига бўлган эътиқод билан эришиш мумкин, холос.

Куйбишев районидаги 209-мактабнинг тажрибали ўқитувчиларидан бири Инобат Абдуқодирова эндиликда кўпчиликнинг эътиборига тушган. Хўш, ёш авлодга таълим беришда моҳир педагогнинг ибратли жиҳатлари нималардан иборат? Ана шундай савол билан мактабда бўлганимизда, илмий бўлим мудири Васила Умарова фахр билан сўз юритди:

— Инобатхон мактабимизнинг тажрибали бошланғич синф ўқитувчиларидан. Ҳар сафар у навбатдаги 1-синфни қабул қилиб олар экан ота-оналар ўз фарзандларининг унда ўқишини сўрашади. Педагог эса, ана шу ишончни оқлашга қодирлигини тажрибада кўрсатди.

Мана, йигирма икки йилдирки, Инобатхон Абдуқодирова бошланғич синфларга сабоқ бериб келади. Унинг Халқлар дўстлиги орденли Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институтини битирганига ҳам шунча вақт бўлди.

— Ўқитувчи энг аввало, маълум маънода психолог ҳам бўлиши керак, — дейди И. Абдуқодирова ўз ишлари ҳақида сўз юритаркан.— Мен дастлаб ҳар бир ўқувчининг оиласини пухта ўрганаман. Бола тарбиясига оила таъсири кучли бўлади. Психологик мушоҳада юритиш педагогга ўқувчилар ва ота-оналар билан иш олиб боришда қўл келади.

... Бир куни яхши ўзлаштира олмаётган ўқувчилардан бирининг онаси тўғри синфга кириб келиб:

— Нега менинг боламга «2» қўйдингиз? Ахир у «2» олаверса, ўқишдан безиб қоладику?!— деб қолди.

Инобатхон бундай дақиқаларда ўзини қандай тутиш кераклигини яхши биларди.

— Ассалому алайкум. Қалай, саломатлигингиз яхшими? Ишлар билан чарчамай юрибсизми? Жудаям хурсандман, ўғлингизнинг ўзлаштириши сизни қизиқтирганидан. Хайрият, мактабимизга келадиган кунингиз бор экан, — деди босиқлик билан.

Уни қарангки, Инобатхоннинг рўпарасидаги аёлда аввалги шахддан асар ҳам қолмади. Унинг нияти ўқитувчига дўқ-пўписа қилиб кетиш эди. Ўқитувчининг вазмин ва самимий сўзлари гўёки уни сеҳрлаб қўйди...

— Баъзилар юқори синфга дарс бериш қийин, чунки программа тобора мураккаблашиб боради, деб ўйлашади, —Инобатхон ўз мулоҳазаларини шундай баён қилади. — Улар қуйи синфларга дарсни тайёргарликсиз ҳам ўтса бўлаверади, деб ҳисоблашади. Асло бундай эмас. Мурғак боланинг онгига сингдириш учун тер тўкиб тайёрланишга тўғри келади. Ўйлашимиз мумкин: «Хўш, «Лола, олма ол» деганни ўргатиш шунча қийинми? деб. Аслида бундай машғулотларда ўқитувчи ҳам бола бўлиши керак. Икки бўғинни ҳижжалаб қўшганда бола билан қўшилиб хурсанд бўлиши керак. Ахир шу икки бўғинни қўшиб бир маъноли сўз чиқариш— бу илм йўлидаги илк довондан ўтиш, демакдир. Ундан ташқари ҳозирги бошланғич таълим программаси ҳам мураккаб тузилган.

Инобатхон меҳнати қувончли самаралар бераётганидан мамнун. Собиқ ўқувчилари унга табрик йўллаганларида, кечаги шогирди бугун бирор муваффақиятга эришганида йиллар давомида қилган меҳнати зое кетмаётганлигидан қалби қувончга тўлади. Ана шу қувонч уни янада ғайрат билан, илҳомланиб ишлашга ундайди. Педагог учун бундан азизроқ ва муҳимроқ шараф бўлмаса керак.

Ш. ЖАББОРОВ,
И. УСМОНОВ.

• Шогирдлар ташаккури

Устозлар

Меҳр нури ёғар доим кўзингиздан устозлар,
Юрсам дейман бу табаррук изингиздан устозлар.
Чин инсонлик китобига, бахту ҳикмат битибсиз,
Одоб ила билим олдим, сўзингиздан устозлар...

Устоз шогирд учун энг мўътабар, ҳаётда ўз ўрнини топиб кетишида унга йўлланма берувчи ва тафаккурини тиниқлаштирувчи азиз бир инсон. Меҳри дарё ўқитувчиларга бир умр таъзим қилгинг келади. Мен мактабда ўқиб юрган кезларим, ҳурматли ўқитувчиларим —халқ маорифи аълочиси, методист ўқитувчи А. Хусанов, Т. Оқболаев Ў. Тиллабоев кабиларга ҳавас қилар ва улардек педагог бўлишни орзу қилар эдим. Бу орзу мени Республика рус тили ва адабиёти педагогика институтига етаклади. Бу ерда ҳам ўз касбининг моҳир усталари, студентларга таълим-тарбия беришда ҳормай-толмай меҳнат қилаётган ҳурматли устозлар — профессорлар М. Захарина, А. Рустамов, С. Махмудова, Ҳ. Ғуломов кабилардан лекциялар тинглаганимда, уларнинг суҳбатларида бўлганимда бу касб улуғ, шарафли касб эканлигини яна бир карра англадим. Улардан педагогика сирларини, болалар билан ишлаш, уларнинг қалбига йўл топиш, коммунистик аҳлоқ руҳида тарбиялашдек буюк ишни ўрганмоқдаман. Тарбия иши, ўқувчиларни тарбиялаш осон эмас. Буни буюк шоир А. Навоий ҳам бир карра уқтириб ўтган.

Ҳақ йўлинда ким санга бир ҳарф ўқитмиш ранж ила,
Адо қилиб бўлмас, ҳақин онинг минг ганж ила.

Кўриниб турибдики, қурувчи, инженер, врач —ҳаммасининг ҳам устози бор. Устозлар ана шундай ранж, алам билан ҳарф ўргатадилар, тарбиялайдилар. Биз шогирдлар ҳеч қачон уларнинг меҳнатини унутмаслигимиз керак. Навоий айтганидек биз доимо улардан қарздормиз. Ҳурматли устозларимнинг барчасини касб байрамлари — Ўқитувчилар куни билан қизғин, самимий қутлайман.

Холмирза ЖУМАНОВ,
Республика рус тили ва адабиёти педагогика институти студенти.

• ДОНОЛАР МУРАББИЙЛАР ҲАҚИДА

ИНСОН РУҲИНИНГ ИНЖЕНЕРЛАРИ

Ҳақ йўлинда ким сенга бир ҳарф ўқитмиш ранж ила,
Адо қилиб бўлмас ҳақин онинг минг ганж ила.

Алишер НАВОИЙ.

●

Ўқитувчи — инсон руҳининг инженеридир.

М. И. КАЛИНИН.

●

Ўқитувчининг бутун фахри ўқувчиларида, ўзи сочган уруғларнинг ўсишидадир.

Д. И. МЕНДЕЛЕЕВ.

●

Яхши ўқитувчилар яхши шоирларни етиштиради.

М. В. ОСТРОГРАДСКИЙ.

●

Яхши ўқитувчи бўлиш учун нимани ўқитсанг — ўшанга, кимни ўқитсанг — ўшаларга меҳр қўймоғинг зарур.

В. О. КЛЮЧЕВСКИЙ.

●

Тарбиячи ҳамиша, тарбия кучи шу қадар бениҳоя экан, ундан ҳеч қачон бутун борлигича фойдалана олмаслигига ишонган бўлиши керак.

●

Ҳар қандай таълим ва тарбияда энг асосий нарса муаллим, унинг тафаккур дунёсидир.

А. ДИСТЕРВЕГ.

●

Тарбиячи бировни ҳаётга тайёрламоғи учун аввало ўзи ҳаётни чуқур билмоғи лозим.

Л. Н. ТОЛСТОЙ.

• Медицина оламида

ЯХШИ КАЙФИЯТ ПРЕПАРАТИ

Ўз-ўзидан равшанки, ҳеч вақт дори-дармон ёрдамида соғлом кишининг кайфиятини яхшилашга уриниб кўрилмайди. Баъзи асаб ёки психик касалликларда депрессантларга қарши дори зарурияти туғилади. Улардан бири цефедром деб аталиб, Қозоғистон ССР Фанлар академияси химия институти ва Новокузнецк химия-фармацевтика институти мутахассислари томонидан ишлаб чиқилди. Мазкур группадаги мавжуд дориларга нисбатан фарқ қилиб, депрессия ҳолатларида беморларга буюрилганида, цефедрин кўпинча терапевтик самарасини тезроқ намоён этади. Препарат беморлар кайфиятини кўтариб, ёт ҳаяжонланишни енгади, ёқимсиз ҳолат йўқолади.

НОЁБ ОПЕРАЦИЯ

Ленинград болалар жарроҳлиги группасининг врачлари камёб операцияни амалга оширдилар. Уч ойлик чақалоқнинг ёнбош артедияси узилган эди. Врачлардан гўдакнинг нозик ва ниҳоятда ингичка томирини тикишда бор маҳоратларини ишга солиш талаб этиларди. Ленинград педиатрия медицина институти клиникасида бу операцияни хирурглардан Д. Кутивадзе, А. Иванов ва В. Набоковлар махсус усуллардан фойдаланиб, бир соат давомида амалга оширдилар. Артерия соч толасидан бир неча бор ингичка ип билан тикилди. Қизалоқ соғ-саломат.

• Ажойиб насиҳатлар

Ҳикматнома

● Сабр ва чидам саломатлик уйининг калитидир.

● Садоқат инсоннинг энг олий фазилати.

● Саховат ва садоқат улуғлик ва баркамоллик ойнасидир.

● Тўғрилик киши учун нажотдир.

● Қўлдаги ҳунар— бахтга қанотдир.

Эр-хотин ҳақида ҳикоят

Бирга ўқиб, бирга турмуш қурган икки дўст ҳовлисига кирсам, иккови бир-бировига тумшайиб ўтиришибди. Хотиннинг оти Гул эди. Гулга қарадим, пешонасида ғурра бор эди. Гап нимада эканини тушундим, эрга қараб:

— Гулни умрим охиригача авайлайман, жоним борича эҳтиёт қиламан, деб ваъдалар бермаганмидинг?— дедим.

Эр бир нарсалар деб ғудранди, хотин эса пиқпиқ йиғлаб юборди.

Мен нима қилишим ва нима дейишимни билмай қолдим. Бу эр-хотин ажойиб шеър шинавандалари эди. Уларнинг кўнгилларидаги аразни ювиб юбориш учун муносиб сўз ёки чиройли бир шеър қидира бошладим. Ногоҳ хотин исми билан боғлиқ бўлган бир шеър бадиҳатан тилимга оқиб келди. Қироат билан ўқидим:

Булут даҳшат солса дўл ҳосил бўлар,
Ёмғир ҳаддан ошса кўл ҳосил бўлар.

Гулдек аёл зотин эҳтиёт қилки,
«Гул»га доғ туширсанг «гўл» ҳосил бўлар.

Бунда икки маъно яширин эди: аввало Гул аёл зоти, нозик, унинг бошига тушириш билан гўл ёки тентак қилиб қўйиш ҳеч гап эмас, иккинчидан эса «гул» сўзига доғ тушириш, яъни унинг устига нуқта қўйиш билан «гўл» ҳосил бўлиши айтилган эди.

Шеър қадрини билувчи эр-хотин мақсадимни дарров англашди, завқланганларидан бир-бирига қараб қарсак чалиб юборишди. Шу ондаёқ эрнинг юзидан хафагарчилик йўқолди, хотин эса кулганича чой тайёрлашга кетди.

М. ҲАСАНОВ тайёрлаган.

ШАНБА ОҚШОМИ

ОНАИЗОР УМИДИ

(ҚАТРА)

Онаизор урушга кетган жигарбанди, суқсурдай ўғлини кутади. Уруш одамзодга офат келтирди, не-не марду-майдонлар ҳалок бўлди: бирининг қабри маълум, қайсидир ўғлонники номаълум. Онаизор ўйлайди: Ана, «осмондан бир юлдуз учди, қайси бир муштипар она дилбандидан айрилди...» Онаизор... Ҳа, онаизор жигарбандини кутади. Урушнинг тўрт йили ўтиб кетди.

Баттол, босқинчи фашистларни совет қаҳрамонлари чиққан уясига киритиб қўйди, тугатди. Ғалаба бонги чалинди. Ўйин-кулги билан ғолиблар кутиб олинди. Онаизор интиқ бўлиб, интизор бўлиб, зор-зор мард ўғлини кутади.

Фашист деган аблаҳ тор-мор бўлди, лекин йигирма миллион совет кишиси қурбон бўлганига онаизор ҳеч. чидолмайди. Ўша йигирма миллионнинг биттаси унинг ўғли. Муштипар оналар кўз ёши, норасида гўдаклар фарёди босқинчилар туфайли. Уруш йиллари қанчалаб қалблар бегуноҳ нобуд бўлмади дейсиз! Нобуд бўлиш ҳам ҳар хил бўлар экан. Маълум ва номаълум...

Онаизор. У минг бир хаёл уммонини ахтарди. Ўйлади. Ўй сурди. Тоқат-бардош билан ўғлини кутди. Ҳар гал тандирдан узиб олган энг яхши кулчасини яхши ният билан ўғлига деб олиб қўяди. Яна ва яна... Она қалбидаги умид ўт, олов бўлиб алангаланади. Кутади. Бир соат, бир ой, бир йил... Ё, алҳазар, орадан қирқ йил ўтиб кетибди...

Она фарзандини кутади. Кўнглида гўё остона ҳатлаб навқирон аскар ўғли кириб келаётгандек туюлади. Умид, ишонч, илинж онаизорнинг кун-тунги ҳамроҳи.

Онаизорнинг умиди ўғлининг эсон-омон ўз уйига кириб келиши бўлса, нияти ер юзида тинчлик бўлишидир. Онаизор умид билан яшайди. Аммо жигарбандини ҳануз зор-зор кутади.

«Эй, қодир ҳаёт! Тирикликнинг онаси ҳам, яратувчиси ҳам сенсан-ку! Нега муштипар онаизорни умидвор қилолмайсан? Қани унинг мардона ўғли? Топиб берсанг-чи?» — сўрайман ҳаётдан.

«О, одамзот! Сенинг ақлинг бовар қилмайдиган биронта ҳам иш топилмайди. Сен энг қудратли ва ақлли зотсан. Чўли-биёбонларни обод қиласан. Эзгулик уруғини сахий ерга сепасан. Яхши-яхши ишларни амалга оширяпсан. Ерни шоҳи сўзанага — боғу бўстонга айлантиряпсан. Сен — Қудратлисан! Ҳа, шундай? Аммо... ҳаддидан ошаётган кимсалар ҳам бу оламда йўқ эмас. Жаҳон урушлари, қирғин қуроллари ана шу малъунларнинг нияти.

Бўлди, бас! Тўхта! Қонхўр, малъун, бебурд, ваҳший, нонкўр кимсалар! Дарахтни ҳам ўз қурти нобуд қилаётир...».

Инсоният жамиятида олий бир қонун бор. У яхшилик ва ёмонлик қонунидир. Урушларни ёмон кимсалар ўйлаб чиқаради. Яхши одамлар доим урушга қарши туради. Ана шу яхшилар туфайли ҳам осмонимиз мусаффо!

...Онаизор ҳаётда жигарбандини кутади. Яхшилар борлигидан қадди ҳамон эгилмайди. Умид ва ишонч билан яшайди. Ёлғиз фарзандини кутиб, уруш бўлмасин дея ширин умид қилади. Онаизор ҳамон ўғлини кутади...

Ҳамид
ҲАБИБУЛЛАЕВ.

КОНСЕРВАТОРИЯДА КОНЦЕРТ МАВСУМИ

Тошкент консерваториясида янги концерт мавсуми катта музика кечаси билан очилди. Моцарт, Чайковский асарлари, ўзбек композиторларининг асарлари студентлар ва педагоглар ижросида янгради.

Чет эл, рус ва совет композиторларининг асарларидан тузилган ва консерваториянинг катта ҳамда кичик залларида қўйиладиган концертларга музика шинавандалари таклиф этилиб турaди. Бу ерда ёш вокалчилар ва ижрочиларнинг конкурслари, студентлар асарларининг премьералари бўлиб ўтмоқда.

(ЎзТАГ).

• Бир шингил табассум

ДИЛКАШ ХАНДАЛАР

Ҳар доим ишга кечикиб келадиган ходимга бошлиқ деди:

— Сиз ишга яна кечикиб келдингиз. Нима, иш куни қачон бошланишини билмайсизми!

— Ҳеч билолмаяпман, — дея жавоб берди ходим. — Мен қачон ишга келсам одамлар аллақачон ишлаётган бўлишади.

●

Дарғазаб бўлган эр хотинига ўшқирди:

— Сен аслида тентак одамнинг хотини бўлиб туғилган экансан, тавба!

Унга жавобан хотини кулиб деди:

— Ундай бўлса нега мендан ажрамоқчи бўляпсиз...

●

Репортёр бир ёзувчидан сўради:

— Бу йил нашр этилган китоблар орасида иккита энг яхшиси номини айтолмайсизми!

Ёзувчи бироз ўйланиб туриб жавоб қилди:

— Бу жуда мураккаб савол. Гап шундаки, оғайни, мен бу йил атиги битта китоб нашр эттирганман, холос.

Тўпловчи
Т. МАҲМУДОВ.

• Хоккей майдонидан репортаж

Шукур КАРИМОВ: «Яхши ўйнай оламиз»

«Юбилей» спорт саройида машҳур хоккей марши янграйди. Бу тарона остида майдонга рақиблар: меҳмонлар — биринчи лига шарқий зона пешқадами Новосибирскнинг «Сибирь» ва турнир аутсайдери «Бинокор» командалари чиқишмоқда. Биринчи лиганинг ҳар икки зонасидаги командалар олий лигага йўлланма берувчи кучли учликдан жой олиш учун ўз куч ва имкониятларини синаб кўрмоқдалар.

Матч бошланди. Мен «Бинокор» хоккейчилари билан ёнма-ён ўтирибман. Ёнимда ўтирган командадаги тўрт тошкентлик хоккейчилардан бири Шукур Каримов муз устидаги курашни имкониятга қараб шарҳлаб беришга ваъда берди.

Шундай қилиб:

— Турнир пешқадамига қарши ўйнаш ҳам мураккаб, ҳам оддий. Мураккаблиги шундаки, пешқадам ҳамиша тезкорлик ва моҳирлик билан ҳаракат қилади. Шунинг учун ҳам пешқадам-да. Оддийлиги шундаки, одатдаги тангликни ҳис этмайсиз, чунки пешқадамдан енгилганингиз учун сизни ҳеч ким уришмайди.

Ҳақиқатан ҳам тошкентликлар «Сибирь»га қарши ўйинни хотиржам ва эркинлик билан бошлашди. Ҳатто ўтказиб юборилган шайба ҳам уларни саросимага солмади. Улар ҳеч нарса бўлмагандек тажрибали меҳмонлар дарвозаси томон ҳужум қилишни давом эттиришарди.

— Шубҳасиз, ҳозир ҳаммадан ҳам командамиз дарвозабони Владимир Рибга қийин бўлмоқда. Ахир у запасдаги дарвозабон эди-да. Аммо бугун уни пешқадам билан бўладиган ўйинга туширишди. Бу биринчидан жуда масъулиятли, иккинчидан дарҳол ўйинга киришиш анча мураккаб.

Шу дамда Риб уч марта қаторасига яккама-якка чиққан меҳмонлар ҳужумини бартараф этди. Бу бошқа ўйинчиларда ишонч уйғотиб, уларни руҳлантириб юборди. Натижада бинокорчиларнинг навбатдаги ҳужуми жуда тезлик билан амалга оширилди ва Ивченконинг қаттиқ зарбасидан кейин шайба меҳмонлар дарвозасига тушди. Ҳисоб 1:1.

— Ивченко «Бинокор»нинг янги ўйинчиси. У командамиз сафида биринчи марта қатнашаяпти. Шунга қарамай Ерилин-Ивченко-При й м аченко звеносининг истиқболи порлоқ.

Ҳозирча етакчи звеномиз ўйини кўнгилдагидек бўлмаяпти. Тажрибали хоккейчи, команда капитани Л. Макаров ва И. Грачевларнинг бутунлай соғайиб кетмаганлиги яққол сезиляпти. Матчда Синицин — Полушин — Суворов звеноси ўйини жўнашиб кетгандек бўлди. Кетма-кет икки марта бу звено уюштирган ҳужум муваффақиятли якунланди ва ҳисоб 4:1 бўлди.

—Ҳозир учинчи бўлим бошида ўйин ниҳоятда кескинлашади. Чунки сибирликлар ўйинни ўз фойдаларига ҳал қилиш учун бор куч ва имкониятни сафарбар этадилар. Кўраяпсизми, смена оралатиб уларнинг энг кучли Громилин — Цеев — Барков звеноси майдонга тушмоқда.

Пешқадамнинг маҳорати ўз самарасини кўрсатди. Учрашув тугашига 2 минут қолганда ҳисоб 4:4 durанг бўлди.

— Жуда ачинарли вазият юзага келди. Қанчалар машаққат билан олдинга чиқиб олувдик. Энди яна ҳаммасини янгитдан бошлаш керак. Ҳозир биринчи бўлиб ташаббусни қўлга олиб, дарвозани аниқ нишонга олиш жуда муҳим роль ўйнайди.

Дарҳақиқат шу дамда тошкентликлар ташаббусни қўлга олдилар. Натижада ҳужумчи Сторонкин қулай имкониятни бой бермади ва «Бинокор»ни олдинга олиб чиқди. Суворовнинг аниқ зарбаси ҳам зое кетмади ва ҳисоб 6:4 бўлди. Ғалаба.

— Агар ҳар бир матчда шу бугунги жанговар руҳни сақлай олсак эди...

Истак-истак билану, аммо иккинчи матчда «Сибирь» тошкентликларда мутлақо ғалабага умид қолдирмади. Ўйин 0:4 ҳисобида сибирликлар фойдасига ҳал бўлди.

Куни кеча навбатдаги турда «Бинокор»— «Металлург» (Новокузнецк) учрашувида 3:4, 6:4 ҳисоби қайд этилди.

• • •

СУРАТДА: шайба ўйинга киритилмоқда.

В. ФОЗИЛОВ.
Автор фотоси.

• УМРИ ЧИНОРЛАР

Энг кекса одам

Хитойдаги энг мўйсафид киши 136 ёшга тўлди. Унинг исми Тудишалай, Инцзиша уездининг Синьцзян — Уйғур автоном районида яшайди.

Тудишалаи 1849 йилда камбағал оилада, саккиз фарзанд ичида учинчи бўлиб туғилган. Унинг онаси 110 йил яшади, уч ака-укаси юз ёшдан ортиқ ҳаёт кечирди. Тудишалаи биринчи бор йигирма ёшида уйланган, 1981 йили эса, 132 ёшида — тўртинчи бор эллик ёшдаги аёл билан турмуш қурган. Унинг саккиз фарзанди бор. Ичкилик ичмайди, чекмайди, ҳеч вақт жиддий касалланмаган.

1929 йили савдо ишлари бўйича Саудия Арабистонига кетиб, 1949 йили юз ёшида ватанига қайтди. 110 ёшга тўлгандан сўнг Тудишалаи уйдаги енгилроқ ишлар билан шуғуллана бошлади. У газета ва журналлар ўқийди, асосий емиши — маккажўхори унидан тайёрланган таом. У сут ичади, ёғлиқ ёки жуда иссиқ овқатларни емайди, йилнинг иссиқ пайтларида очиқ ҳавода ухлайди.

• ЎТМИШДАН САДО

ИЧКИЛИКБОЗЛАРГА ЖАЗО

● Англияда ўтган асрнинг бошларида ичкиликбозликка берилган кишини тавба қилдирмоқ учун ифлос кийимлар кийгизиб, бўйнига «арақхўр» деб ёзилган ёрлиқ осиб, энг малол келадиган қора ишларни қилдиришар экан.

● Мексиканинг пойтахти Мехикода ўттизинчи йилларда кўчада ётган мастни полиция фильмга олар экан. Маст киши биринчи марта қўлга тушса фильмни фақат ўзига кўрсатишган, иккинчи марта қўлга тушса унинг қариндош-уруғлари, таниш-билишларини тўплаб кўрсатишар экан. Агар учинчи марта қўлга тушса бу қисқа метражли фильм пойтахт экранларида намойиш қилинар экан.

● Буюк Карл (742 — 814) даврида май ичиб биринчи марта қўлга тушган кишини одамлардан ҳоли қилиб, бино ичида жазолаганлар, иккинчи марта халқ олдида жазолаганлар, учинчи марта қўлга тушганда қатл қилганлар.

● Қадимги Юнон қулдорлик давлати Спартада қул қилинган асирларга май ичириб маст қилишар ва уларни «Шу мастларнинг аҳволини кўриб ибрат олсинлар», деб ёшларга намойиш этар эканлар.

● Арабистонда қадим замонда май ичиш ҳаром деб эълон қилинган ва уни ичиш тақиқланган. Май ичган киши қўлга тушса қаттиқ жазолаганлар. Озод одам ичса 40 дарра, қул ичса 80 дарра урганлар. Илгари Тошкентда ҳам май ичгани учун 40 дарра уриш мумкин экан. Ичган кишидан ҳазар қилиб, ундан нарироқ юришаркан.

● Қадимги замонларда Ҳиндистонда май ичмаслик ҳамма табақалар учун мажбурий бўлган. Ичкилик ичганлиги фош қилинган кишининг оғзига кумуш, қўрғошин ёки мис эритиб қуйишар экан.

● Браминнинг хотини ичкилик ичиб қўйса хонадондан ҳайдаб юборилган, эриб турган темир билан пешонасига шиша шаклида «муҳр» босилган.

● Пётр I ичкилик ичган кишининг бўйнига «ичганлиги учун» деб ёзилган оғир чўян — медаль осиб қўйишни буюрган.

● 1874 йилда Америка аёллари исён кўтардилар. Аёллар қаҳвахоналарни қамалга олиб, у ерга ҳеч кимни киргизмадилар. Бочка-бочка виноларни ариққа оқиздилар. Қаҳвахона эгаларини савалаб, аҳоли учун зарарсиз бирор иш билан машғул бўлишни тавсия этдилар.

Минглаб ёш болалар майдонларга йиғилиб, ичкиликка қарши норозилик билдирганлар. Қўлларидаги плакатга мана бундай деб ёзилган:

«Оталар, оналар! Сизлардан ўтиниб сўраймиз, ичкиликка қарши кураш учун астойдил бел боғлангиз. Бизни маст оталар, маст оналар ураяптилар».

Алкоголга қарши аёллар, болалар исёни Глексборгдан бошланиб, тез орада бутун Америка бўйлаб тарқалган.

● Австралияда машинани ичиб олиб бошқарган ҳайдовчилар турли муддатларга қамоқ жазосига ҳукм қилинади. Бундан ташқари, ана шу қоидабузар шахсларнинг номлари газета саҳифаларида эълон қилиб борилади

● Малайзияда ичкиликбоз ҳайдовчиларга қарши курашнинг қизиқ бир усули ўйлаб топилган. Бу мамлакатда маст ҳайдовчини унинг хотини билан бирга қамаб қўйишади. Натижада, арақхўр ҳайдовчининг хотини эрининг бундан буён ичиб, рулда ўтиришига асло йўл қўймайди ва унинг ҳар бир қадамини назорат қилиб боради.

● Ҳайдовчи — алкоголикларни жазолаш Туркияда ҳам ўзига хос ҳал этилган. Машинани маст ҳолда бошқарган ҳайдовчини бу мамлакатда 30 километр масофани пиёда босиб ўтишга мажбур қилишади. Йўлда тўхташ в нафасни ростлаб олиш қатъиян ман этилади. Қоидабузарни бутун йўл давомида полициячи назорат қилиб боради.

● Маст ҳайдовчиларга нисбатан белгиланадиган жазо чораси Сальвадорда ҳаммасидан ҳам ошиб тушди. Бу мамлакатда арақхўр шофёрлар ўлим жазосига ҳукм қилинади.

З. ЭГАМБЕРДИЕВ,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган врач.

• ДАМ ОЛИШ СОАТИДА

«ОЛТИН КУЗ» ЧАЙНВОРДИ

1. Кузда пишиб етиладиган, мағзи сермой тоғ қуруқ меваси. 2. Дуккакли донли экин. 3. Қовун сайлларида ўтказиладиган баҳс. 4. Майизбоп узум нави. 5. Куз фаслида нам ҳаво таъсирида ер ва ўсимликлар сиртида ҳосил бўладиган сув пардаси. 6. Чорва озуқаси экини «қаҳрабо дон». 7. Токларни кўтариб турувчи мослама. 8. Чигитсиз пахта. 9. Кузда жанубга учиб кетадиган қушлардан бири. 10. Очилган кўсак бўлаги. 11. Тўқай ўсимлиги. 12 Кузги ер ҳайдаш. 13. Кечпишар олма нави. 14. Юмалоқ сариқ рангли дуккакли экин. 15. Куз фаслидаги қизғин мавсум. 16. Кузда машғулотлар бошланадиган билим маскани.

Тузувчи: **Ф. ОРИПОВ**

Редактор
Ш.О.УБАЙДУЛЛАЕВ

ТЕЛЕПРОГРАММАЛАР

ДУШАНБА, 7. X

СССР КОНСТИТУЦИЯСИ КУНИ

● МТ I

9.00 «Время».
9.40 «Ўсмирлар ижоди».
10.00 «Бугун—СССР Конституцияси куни».
10.30 СССР халқларининг қўшиқлари ва рақслари.
11.00 Болалар учун фильм. «Еттидан ўн иккигача».
12.15 Енгил атлетика бўйича жаҳон кубоги. Австралиядан олиб кўрсатилади.
13.00 «Аслида қаердан бошланар Ватан». РСФСР халқ артисти А. Покровский иштирокида фильм-концерт.
14.10 Волейбол бўйича Европа чемпионати. Эркаклар. Финал группалари командаларининг матчи. Голландиядан олиб кўрсатилади.
14.40 «Каҳрабо қаср». Мультфильм.
15.00 Ҳужжатли фильм премьераси.
15.25 «Гварнери квартети». Телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар.
17.45 «Цирк майдонида».
18.30 «Саёҳатчилар клуби».
19.30 «Москва». Киноэтюд.
19.40 Мультфильмлар: «Қушлар байрами», «Кўрсичқон ва типратикан».
20.00 «Ҳаёт билан ҳамдам». Бадиий фильм.
21.30 «Время».
22.05 СССР Конституцияси кунига бағишланган санъат усталарининг концерти.
23.55 «Дунё воқеалари».

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.
9.20 «Москва». Киношарҳ.
9.30 Ритмик гимнастика.
10.00 «Рассомлар ҳақида ҳикоялар».
10.35 «Артекликлар». Телефильм премьераси.
11.05 Рус халқ чолғу оркестрининг концерти.
11.35 «Дам олиш куни». Халқ хўжалиги ютуқлари виставкаси парклари ҳақида телефильм.
11.45 «Сенга серенада куйлаб бераман». Концерт.
12.10 О. Сулейменов. «Замин, инсонга таъзим эт!» Поэма.
12.45 «Сильва». Бадиий фильм.
14.05 «Нима? Қаерда? Қачон?» Телевикторина.
15.30 С. Михалков. «Акс садо». Совет Армияси Марказий академик театрининг фильм-спектакли.
17.30 Хоккей бўйича СССР чемпионати. «Динамо» (Москва) — «Химик». 3-давр.
18.15 М. Шолохов. «Очилган қўрик».
19.00 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Қайрат» — «Спартак». 2-тайм.
19.50 «И. Сохадзе куйлайди». Фильм-концерт.
20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар».
20.45 От спорти бўйича халқаро мусобақалар. «Пардубицкий стиполь-чез». ЧССРдан олиб кўрсатилади.
21.30 «Время».
22.05 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Динамо» (Киев) — АСК.
23.45 «Днепр» — «Арарат». 2-тайм.

● ЎзТВ I

7.30 Ритмик гимнастика.
7.50 «Салом, кичкинтойлар!» Эртак кетидан эртак.
8.00 «Тонгги тароналар».
8.10 СССР Конституцияси кунига. «Хайр, жонажон мактаб!» Ҳужжатли фильм.
8.30 «Ахборот».
9.00 Москва. «Время».
9.40 «Эшикни очинг, биров келди». Бадиий фильм.
10.55 Болалар учун. «Ёш сеҳргарлар».
11.45 «Сенга, мамлакатим, қўшиқларимиз». Фильм-концерт.
12.15 Германия Демократик республикасининг миллий байрамига — Республика эълон қилинган кунга. «Ленин истиқболига». Бадиий фильм.

* * *

18.00 Кўрсатувлар программаси.
18.05 Болалар учун мультфильмлар программаси.
18.50 «Бахтнома китобим бор». Болалар учун адабий-музикали композиция.
19.30 «Ахборот» (рус.).
19.50 «Бугун оламда нима гап?» Халқаро аҳвол кундалиги.
20.05 Бугун — СССР Конституцияси куни. «Бахтимиз қомуси».
20.30 «Ахборот».
20.55 Адабий театр. М. Мирзаев. «Пахтазор юлдузи».
21.30 Москва. «Время».
22.05 «Бахт, иқбол таронаси».
23.05 Кўрсатувлар программаси.

● ЎзТВ II

9.00 — 16.50 МТ II
18.05 Кўрсатувлар программаси.
18.10 «Шундай ёқимтой бўрилар». Телевизион бадиий фильм (рус.).
19.15 «Дўстлик тароналари».
19.50 «Давоми». Ҳужжатли фильм («Ўзбектелефильм»).
20.00 «Осмондан тушган беш ўғлон». Бадиий фильм.
21.30 МТ II

СЕШАНБА, 8. X

● МТ I

9.00 «Время».
9.40 «Ҳаёт билан ҳамдам». Бадиий фильм.
11.10 «Тўрт карнай ижроси учун сюита». Фильм-концерт.
11.40 Телефильмлар: «Макар Мазай печи», «Мастер Журавлёвнинг қарашлари».
12.15 Янгиликлар.

* * *

15.00 Янгиликлар.
15.20 Телефильмлар: «Тўқнашув», «Даладан заводгача».
16.10 Халқ чолғу оркестри ижросида концерт.
16.50 «Онамларнинг мактаби».
17.20 Р. Яхин қўшиқлари ва романслари.
17.50 «Горнчилар, қаердасиз!»
18.20 «Халқ куйлари».
18.35 Е. Винокуров. «Ўша походда мен ҳам бор эдим». Фильм-концерт премьераси.
19.15 «Дунё воқеалари».
19.30 «Илья Муромец ва қароқчи булбул». Мультфильм.
19.40 «Биз нима билан ёрдам беришимиз мумкин?» Алкоголизмнинг зарари ҳақида илмий-оммабоп фильм.
19.50 «Фан ва турмуш».
20.20 «Агар соғлом бўлай десанг». Академик Н. М. Амосов билан суҳбатлар. 3-кўрсатув.
20.35 «Сўнгги дақиқада». Телевизион бадиий фильм премьераси. «Бешафқат фронт» сериясидан (ГДР).
21.30 «Время».
22.00 «Телевидение фондидан». Давид Ойстрах.
23.15 Футбол шарҳи.
23.40 «Дунё воқеалари».

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.
9.15 «Ҳамма стартда». Телефильм.
9.35, 10,35 Табиатшунослик. 2-синф. Қушлар кузда.
9.55 «Ғилдирак ва тупроқ». Илмий-оммабоп фильм.
10.05, 13,25 Француз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
10.55 Вс. Вишневский—коммунист ёзувчи.
11.45, 12.40 Ботаника. 5-синф. Ўсимлик ҳужайраси.
12.05 «Шахмат мактаби».
13.00 Физика. 7-синф. Буюмлар агрегат холатининг ўзгариши.
13.55 «Тарих саҳифалари». Карл Маркс ва ҳозирги давр».
14.40 «Кимнингки дилида қўшиқ бўлса...» Композитор И. О. Дунаевский.
15.40 И. С. Тургенев. Ҳаёти ва ижоди саҳифалари.
16.25 Янгиликлар.

* * *

18.30 Янгиликлар.
18.45 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
19.30 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!»
20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар».
20.45 «Табассум хизмати». Телефильм.
21.00 «Музикали киоск».
21.30 «Время».
22.00 «Саргузашт фильмлари экрани».

● ЎзТВ I

7.30 Ритмик гимнастика.
7.50 «Салом, кичкинтойлар!» Мультфильм.
8.00 «Пионер телетайпи».
8.10 «Тонгги тароналар».
8.20 «Хотира». Ҳужжатли фильм («Ўзбектелефильм»).
8.30 «Ахборот».

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.15 «Туғилган кун». Қўғирчоқ фильм.
18.30 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Офицер — қаҳрамонона касб» (рус.).
19.00 «Ишга тушириладиган объектлар — сафга!» «Фарғона «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмасидаги хлорат-магний дефолианти комплекси» (рус.).
19.30 «Ахборот» (рус.).
19.50 «Совет Ўзбекистони санъати» журнали — бизнинг меҳмонимиз».
20.15 «Қора думли чайка». Телефильм.
20.30 «Ахборот».
20.55 «Опера театри солистлари». А. Эргашев — ЎзССРда хизмат кўрсатган артист. Самарқанд Давлат опера ва балет театри.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Хирмонингизга барака». Қишлоқ меҳнаткашлари учун кўрсатув ва концерт.
23.00 Кўрсатувлар программаси.

● ЎзТВ II

9.00 — 16.30 МТ II
18.05 Кўрсатувлар программаси.
18.10 «Қизиқувчилар экрани» (рус.).
18.40 «Петродворец». Телефильм.
19.00 Совет давлати ва ҳуқуқи асослари. Совет жамиятининг сиёсий системаси ва унинг иқтисодий асоси.
19.30 Болалар учун концерт.
20.00 Тошкент янгиликлари.
20.20 «Дефицит ва унинг мухлислари». Ҳужжатли фильм.
20.50 Эстетика асослари. Эстетиканинг асосий категориялари. Фожиалилик ва кулгилилик (рус.).
21.30 МТ II

ЧОРШАНБА, 9. X

● МТ I

9.00 «Время».
9.40 Футбол шарҳи.
10.05 Шахмат бўйича жаҳон чемпионати. Информацион кўрсатув.
10.15 «Саёҳатчилар клуби».
11.00 «Сўнгги дақиқада» Телевизион бадиий фильм. «Бешафқат фронт» сериясидан.
12.10 Янгиликлар.

* * *

15.00 Янгиликлар.
15.20 «80-йиллар коммунистлари». Ҳужжатли фильмлар.
15.55 «Созанданинг портрети». Г. Черни-Стефаньска. Польшадан олиб кўрсатилади.
16.25 «Сенинг ленинча кутубхонанг». В. И. Ленин. «Материализм ва эмпириокритицизм». 2-кўрсатув.
16.55 «Ярославль ва ярославлликлар». Телефильм премьераси.
17.45 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
18.30 К. Сен-Санс. Фортепиано ва оркестр ижроси учун 2-концерт.
19.00 «Расмларда қуёш акси бор».
19.15 «Дунё воқеалари».
19.30 Шахмат бўйича жаҳон чемпионати. Информацион кўрсатув.
19.40 «Агар соғлом бўлай десанг». Академик Н. М. Амосов билан суҳбатлар. 4-кўрсатув.
19.55 «Дунё ва ёшлар».
20.30 «Вилладаги ўлим». Телевизион бадиий фильм премьераси. «Бешафқат фронт» сериясидан.
21.30 «Время».
22.05 Балет артистларининг концерти.
22.30 «Сиз бунга қодирсиз».
23.15 «Дунё воқеалари».

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.
9.15 «Генерал Аслонов». Телефильм.
9.35 Музика. П. И. Чайковский.
10.35, 13.30 Немис тили 1-йил шуғулланаётганлар учун.
11.05 Ҳунар-техника билим юртларининг ўқувчиларига. Астрономия. Ой.
11.35, 12.40 Н. В. Гоголь. «Тарас Бульба». 6-синф.
12.05 «Оила ва мактаб». Тележурнал.
13.10 Табиатшунослик. 3-синф.
14.00 «Оташнафас сайёра уэра». Илмий-оммабоп фильм.
14.10 «Совет тасвирий санъати». С. Коненков.
15.00 А. М. Горький драматургияси.
16.00 «Оилавий турмуш этикаси ва психологияси». 2-кўрсатув.
16.30 Янгиликлар.

* * *

18.30 Янгиликлар.
18.45 «Москва ҳайвонот боғида». Телефильм.
18.55 «Ефрейтор Збруевнинг етти қайлиғи». Бадиий фильм.
20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар».
20.45 «Халқаро панорама».
21.30 «Время».
22.05 Тўпли хоккей бўйича халқаро ўртоқлик учрашуви. СССР клублари терма командаси — «Болтик» (Швеция). 2-тайм.
22.45 «Любовь Казарновская куйлайди».

● ЎзТВ I

7.30 Ритмик гимнастика.
7.50 «Салом, кичкинтойлар!» Мультфильм.
8.00 «Тонгги тароналар».
8.10 Ишчи ёшлар учун. «Беш йиллик оҳангида».
8.30 «Ахборот».

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.15 «Қувноқ камалак». Фильм-концерт.
18.45 «Бугун оламда нима гап?» Халқаро аҳвол кундалиги.
19.00 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Пахтакор» — «Гурия» (Ланчхути). «Пахтакор» Марказий стадионидан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида — «Ахборот» (рус.).
20.50 «Ахборот».
21.15 Кичик концерт.
21.30 Москва. «Время».
22.05 ЧССР экономикаси ва техникаси кунлари.
22.30 «Саҳна санъати усталари». ЎзССР халқ артисти, СССР Давлат мукофотининг лауреати Т. Азизов.
23.30 Кўрсатувлар программаси.

● ЎзТВ II

9.00—16.35 МТ II
18.05 Кўрсатувлар программаси.
18.10 «Жадаллаштириш». Телефильм.
18.40 Мактаб ўқувчилари учун. «Қувноқ стартлар».
19.30 Балет кечаси.
20.00 Тошкент янгиликлари.
20.20 Эстетика асослари. Эстетиканинг асосий категориялари. Фожиалилик ва кулгилилик.
21.00 «Китоб дўстлари» (рус.).
21.30 МТ II

ПАЙШАНБА, 10. X

● МТ I

9.00 «Время».
9.40 Бадиий фильм.
11.05 Мультфильмлар «Уч ўтинчи», «Спортландия».
11.35 «Вилладаги ўлим». Телевизион бадиий фильм. «Бешафқат фронт» сериясидан.
12.35 Янгиликлар.

* * *

15.00 Янгиликлар.
15.20 «Узоқ Шарқ ўлкаси». Телефильм премьераси.
16.10 КХДР бадиий коллективларининг чиқиши.
16.40 «Истеъдод».
17.10 Литва ССРда хизмат кўрсатган коллектив, «Нямунас» ашула ва рақс ансамблининг концерти.
17.40 «Қувноқ стартлар».
18.25 Арфа квартети чалади.
18.45 «Миллионлар ленинча университети». «Меҳнат — жамият — инсон».
19.15 «Дунё воқеалари».
19.30 Духовой оркестрлар чалади.
19.50 Футбол бўйича жаҳон чемпионатининг саралаш матчи. Дания — Швейцария терма командалари. 2-тайм. Даниядан олиб кўрсатилади.
20.35 «Тунги топилма». Телевизион бадиий фильм премьераси. «Бешафқат фронт» сериясидан.
21.30 «Время».
22.05 «Баттол жангдан ғолиб чиқиш учун».
22.45 СССР халқ артисти Е. Нестеренко ҳамда МТ ва БР рус халқ чолғулари академик оркестрининг концерти.
23.20 «Дунё воқеалари».

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.
9.15 «Шунчалар қисқа ёз». Телефильм.
9.35, 10.40 М. Ю. Лермонтов. «Савдогар Калашников ҳақида қўшиқ». 7-синф.
10.00 «Орёл». Илмий-оммабоп фильм.
10.10, 13.05 Испан тили.
11.05 «Чет эл тасвирий санъати» «Дрезден галереясининг нодир асарлари».
11.35 В. А. Жуковский.
12.35 «Фан ва турмуш».
13.35 «Келажакдаги заводлар». Илмий-оммабоп фильм.
13.55 «Криница». Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Қаҳрамон она К. И. Михнюк ҳақида телеочерк.
14.40 «Ҳақиқий эркакча ҳаёт». Бадиий фильм, субтитр билан.
16.10 Янгиликлар.

* * *

18.30 Янгиликлар.
18.50 «Қишлоқ янгиликлари».
19.50 Реклама.
19.55 «Чили қўнғироқлари». Музикали кўрсатув.
20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар».
20.50 Ритмик гимнастика.
21.20 «Кўм-кўк энергия». Илмий-оммабоп фильм.
21.30 «Время».
22.05 «Ёз ҳам тугаб қолди». Телевизион бадиий фильм.
23.15 «Бу кунларнинг ўчмас шуҳрати». Телефильм премьераси (Тошкент).
23.30 Баскетбол бўйича Европа чемпионларининг кубоги. Эркаклар. 1/16 финал. «Жальгирис» (Каунас) — «Словнафт» (Братислава). Каунасдан олиб кўрсатилади.

● ЎзТВ I

7.30 Ритмик гимнастика.
7.50 «Салом, кичкинтойлар!» Ленин ҳақида ҳикоялар.
8.00 «Тонгги тароналар».
8.10 Студент ёшлар учун. «Ижод ва изланиш».
8.30 «Ахборот».

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.15 Мультфильм.
18.20 Болалар учун. «Қўшиғим, жон қўшиғим».
19.00 «Тошкентдан гапирамиз ва кўрсатамиз». (Телетомошабинларнинг Ўзбекистон телевидениеси ва радио эшиттиришларининг ривожланиши ҳақидаги саволларига жавоб берамиз). (рус.).
19.30 «Ахборот» (рус.).
19.50 «Республика шолипояларида».
20.10 «Кўқон». Ҳужжатли фильм («Ўзбектелефильм»).
20.30 «Ахборот».
20.55 «Меҳнат завқи». Концерт.
21.30 Москва. «Время».
22.05 «Бахс». Ёшлар учун нон ҳақида кўрсатув.
23.10 Кўрсатувлар программаси.

● ЎзТВ II

9.00—16.15 МТ II
18.05 Кўрсатувлар программаси.
18.10 Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. Алгоритмлар ва алгоритм тили.
18.40 «Довюрак бўлиш осонми». Мультфильм.
18.50 Болалар учун. «Бойчечак».
19.20 Реклама.
20.00 Тошкент янгиликлари.
20.20 «Йигит ва қиз». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»).
21.30 МТ II

ЖУМА, 11. X

● МТ I

9.00 «Время».
9.40 Шахмат бўйича жаҳон чемпионати. Информацион кўрсатув.
9.55 «Ёз ҳам тугаб қолди». Телевизион бадиий фильм.
11.05 XVIII аср рус вокал лирикаси.
11.35 «Тунги топилма». Телевизион бадиий фильм. «Бешафқат фронт» сериясидан.
12.30 Телефильмлар: «Қадимий Пермь ҳайкалтарошлиги», «Гобустан».
13.00 Янгиликлар.

* * *

15.00 Янгиликлар.
15.15 «Бир районнинг оддий иш кунлари». Телефильм.
15.45 Ф. Лист. Венгерча 6-рапсодия.
15.55 Испаниянинг миллий байрамига. «Испания бўйлаб». Киноочерк.
16.20 «Рус тили».
16.50 «Бу фантастик олам».
18.25 «Ҳамдўстлик». Тележурнал.
18.55 «Қувноқ нотачалар».
19.10 «Дунё воқеалари».
19.25 Шахмат бўйича жаҳон чемпионати. Информацион кўрсатув.
19.40 Бадиий гимнастика бўйича жаҳон чемпионати. Испаниядан олиб кўрсатилади.
20.25 «Р уч икс»нинг овози мангу тинди». Телевизион бадиий фильм премьераси. «Бешафқат фронт» сериясидан.
21.30 «Время».
22.00 «Балли, қизлар!» Краснодар ўлкаси қишлоқ хўжалик ходимлари — чорвадорларининг конкурси.
23.40 «Дунё воқеалари».

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.
9.15 Телефильм.
9.35, 10.40 Тарих. 4-синф Крепостной қишлоғида.
10.00, 14.10 Инглиз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
10.30 «Янги техника буюмлари. Вакуумли виключателлар».
11.05 «Табиатшунослик» кўрсатувининг почтаси.
11.35, 12.40 Тарих. 7-синф. Киев Руси.
12.05 Я. Смеляков поэзияси.
13.10 Умумий биология. 9-синф.
13.40 География. Карпатлар. Қрим. Кавказ.
14.40 Жамиятшунослик. Халқ ҳокимияти.
15.10 «Пўлат шундай тобланди». (Н. Островский ҳаёти ва ижоди саҳифалари).
15.55 «Электроника ва биз».
16.25 Янгиликлар.

* * *

18.30 Янгиликлар.
18.45 «Янги Афон». Телефильм.
19.05 «Камалак» халқ ижодиёти телепрограммаларининг VI Халқаро фестивали. «Мақом» (Сурия).
19.30 «Саёҳатчилар клуби».
20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар».
20.45 «Социалистик экономикани бошқариш».
21.30 «Время».
22.00 «Сергей Есенин». Ҳужжатли фильм.
23.00 Хоккей бўйича СССР чемпионати. «Торпедо» — «Динамо» (Москва). «Химик» —«Спартак». Йўқлама.

● ЎзТВ I

7.30 Ритмик гимнастика.
7.50 «Салом, кичкинтойлар!» Музикали дақиқалар.
8.00 «Тонгги тароналар».
8.10 «Илғор тажриба — ҳаммага».
8.20 «Октябрь ойи анорининг таъми». Ҳужжатли фильм («Ўзбектелефильм»).
8.30 «Ахборот».

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Касбим—фахрим».
18.40 «Капитал маблағлардан самарали фойдаланайлик». Қурилиш материаллари саноати тажрибаси мисолида (рус.).
19.10 «Чорвачилик — зарбдор фронт».
19.30 «Ахборот» (рус.).
19.50 «Бугун оламда нима гап?» Халқаро аҳвол кундалиги.
20.05 «Инсон ва қонун» программаси почтасидан.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эстрада концерти.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Ёзувчилар — пахтакорларга». Пахтакорлар учун кўрсатув ва концерт.
23.15 Кўрсатувлар программаси.

● ЎзТВ II

9.00—16.30 МТ II
18.05 Кўрсатувлар программаси.
18.10 «Волгадаги бу шаҳар». Телефильм.
18.35 «Ажал сиртмоғида». Бадиий фильм.
20.00 Тошкент янгиликлари.
20.20 Рус операларидан саҳналар.
21.00 «Дала шийпони — идеологик ишлар маркази».
21.30 МТ II

ШАНБА, 12. X

● МТ I

9.00 «Время».
9.40 Ленинград шаҳри фольклор ансамбли куйлайди.
10.00 «Гвинея кўрфазининг дурдонаси». Киноочерк.
10.30 «Товарлар, хизмат кўрсатиш тармоқлари, реклама».
11.00 Ички ишлар министрлиги духовой оркестрларининг концерти.
11.45 «Р уч икс»нинг овози мангу тинди». Телевизион бадиий фильм. «Бешафқат фронт» сериясидан.
12.50 Тасвирий санъат. «Музейларга совға қилиб...».
13.20 Бадиий гимнастика бўйича жаҳон чемпионати. Испаниядан олиб кўрсатилади.
14.15 «Камалак» халқ ижодиёти телепрограммаларининг VI Халқаро фестивали. «Фиеста ороллари» (Филиппин).
14.35 «Оила ва мактаб». Тележурнал.
15.05 «Дунё воқеалари».
15.20 «Ёзувчи ва замон».
16.20 Болалар учун фильм. «Менинг генералим». 1 ва 2-сериялар.
18.30 «Ҳайвонот оламида».
19.30 «Қизиқиш». Телефильм.
19.40 Мультфильмлар.
20.10 Қишлоқ хўжалик ходимлари кунига бағишланган концерт.
21.30 «Время».
22.05 Экранда — кинокомедия. «Чўчқабоқар қиз ва чўпон». Бадиий фильм.
23.30 «Эль-кандиль» фольклор ансамблининг чиқиши (Испания).
00.05 Янгиликлар.

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.
9.15 «Агар соғлом бўлай десанг».
9.30 Телефильмлар: «Қумрилар қаерга уя қуради», «Шаҳарли аёллар».
10.00 «Тонгги почта».
10.30 Городки спорти бўйича СССР чемпионати.
11.00 «Ҳужжатли экран».
12.00 «Свята» Белоруссия халқ куйлари ансамблининг концерти.
13.00 «Сиз яратган боғ».
13.30 «Қадимий куйлар шинавандаларига». Концерт.
14.00 ҚОЗОҒИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ
15.00 «Қўшиқ бизга ҳамиша ҳамроҳ». Киноконцерт.
15.45 «Стадион ҳамма учун».
16.15 «Саҳий бўлишдан қўрқма». Телефильм премьераси.
16.45 «Сеҳрли ўқчи». К. Веберниниг романтик операси.
19.45 «Мамлакатлар ва қитъалар бўйлаб». Ҳужжатли фильмлар.
20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар».
20.45 «Здоровье».
21.30 «Время».
22.05 ССР Иттифоқи Давлат академик Большой театрида Узеир Гаджибеков туғилган кунининг 100 йиллигига бағишланган концерт.
23.35 Хоккей бўйича СССР чемпионати. МАСК — АСК. 3-давр.

● ЎзТВ I

7.30 Ритмик гимнастика.
7.50 «Салом, кичкинтойлар!» Мультфильм.
8.00 «Тонгги тароналар».
8.10 Врач маслаҳати.
8.20 Қишлоқ ёшлари учун. «Инсон меҳнати билан улуғ».
8.30 «Ахборот».
8.55 «Ҳужжатли кино экрани».
9.40 «Олтин калит». Бадиий фильм.
10.55 «Ҳовлимиздаги стадион» (рус.).
11.25 Иван Рачада. «Маршал Жуков». Ҳамза номидаги ўзбек Давлат академик драма театрининг спектакли.
13.40 «Замандас». Қишлоқ хўжалик ходимлари учун кўрсатув (қозоқ тилида).

* * *

18.00 Кўрсатувлар программаси.
18.05 «Машҳур ўрдакча Тим», «Куён, скрип ва скрипка». Қўғирчоқ фильмлар.
18.40 «Мўъжизалар оламига саёҳат» (рус.).
19.30 «Ахборот» (рус.).
19.50 «Илҳом». Ижодкор ёшлар телевизион клуби.
20.30 «Ахборот».
20.55 «Куйла, дилкаш дуторим».
21.30 Москва. «Время».
22.05 «Эртага — премьера». Кинокўрсатув.
23.15 Кўрсатувлар программаси.

● ТОЖИКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

9.00—16.45 МТ II
18.00 Кўрсатувлар программаси.
18.05 «Ситорача». Октябрятлар учун кўрсатув.
18.40 Мультфильм.
19.00 «Новости».
19.10 «Жаҳон бир ҳафта ичида».
19.30 Ҳужжатли фильм.
19.50 Концерт.
20.30 «Ахбор».
20.50 Телевизион миниатюралар театри.
21.30 МТ II

ЯКШАНБА, 13. X

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ХОДИМЛАРИ КУНИ

● МТ I

9.00 «Время».
9.40 Шахмат бўйича жаҳон чемпионати. Информацион кўрсатув.
9.55 Қишлоқ хўжалик ходимлари кунига. Телефильм.
10.15 «Спортлото»нинг 41-тиражи.
10.25 «Будильник».
10.55 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!»
11.55 «Здоровье».
12.40 «Тонгги почта».
13.10 «Қишлоқ янгиликлари».
14.10 «Музикали киоск».
14.40 Бадиий гимнастика бўйича жаҳон чемпионати.
15.25 Совет қўшиқларидан концерт.
15.45 «Саёҳатчилар клуби».
16.45 Мультфильмлар.
17.15 «Агар соғлом бўлай десанг». Академик Н. М. Амосов билан суҳбатлар. 5-кўрсатув.
17.30 П. И. Чайковскийнинг барча симфониялари. 5-симфония.
18.35 «Халқаро панорама».
19.20 «Турнача». Мультфильм.
19.30 «Чин қалбдан». Кострома области қишлоқ меҳнаткашлари билан учрашув.
21.30 «Время».
22.05 «Обиҳаёт». Телефильм.
22.20 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Динамо» (Москва)—«Жальгирис». 2-тайм.
23.05 «Фавқулодда рейс». «Владивосток» музёрарида махсус антарктик экспедиция ҳақида. «Михаил Сомов» илмий-экспедициясига доир.
23.35 «Қалбдан қалбга». Фильм-концерт премьераси. Бисер Киров куйлайди.
00.05 Янгиликлар.

● МТ II

9.00 «Зарядкага сафланинг!»
9.15 «Расмларда қуёш акси бор».
9.30 Ритмик гимнастика.
10.00 «Рус тили».
10.30 Телефильмлар: «Янги шаҳар, қадимий шаҳар», «Рябово. Кузнинг бир куни».
11.00 Социалистик мамлакатлар бадиий коллективларининг концерти. ГДРдан олиб кўрсатилади.
12.05 Болалар учун фильм. «Довюрак атаман».
13.20 Эркин кураш бўйича жаҳон чемпионати.
14.05 ОМСК ТЕЛЕСТУДИЯСИНИНГ ПРОГРАММАСИ.
15.05 Мультфильмлар.
15.25 «Мухбирларимиз ҳикоя қиладилар».
15.55 «Тўрт масхарабоз бир том остида». Фильм-концерт.
16.50 «Оқ шаман». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия.
18.00 «Дунё ва ёшлар».
18.35 «Машҳур совет композиторлари—Ленин мукофотининг лауреатлари». Т. Хренников.
19.25 «Қуёш ва ўрмонлар водийси». Телефильм.
19.35 «Камалак» халқ ижодиёти телепрограммаларининг VI Халқаро фестивали. «Фиеста ороллари» (Филиппин).
19.55 «Дўстлик ҳақида сўз». СССР билан Яман Халқ Демократик Республикаси ўртасидаги ҳамкорлик ҳақида ҳужжатли фильм премьераси.
20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар».
20.45 К. Бустоманте куйлайди.
21.20 «Қишга ҳали бор экан...» Телефильм премьераси.
21.30 «Время».
22.05 «Командировка». Бадиий фильм.

● ЎзТВ I

7.30 Ритмик гимнастика.
7.50 «Тонгги тароналар».
8.00 Врач маслаҳати.
8.10 Ижодкор ёшлар учун. «Истеъдод».
8.30 «Ахборот».
8.55 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун. «Ҳаёт йўли». Ҳужжатли фильм.
9.45 Мактаб ўқувчилари учун. «Биргаликда куйлаймиз».
10.05 «Травканинг саргузаштлари». Бадиий фильм.
11.15 «Йўл ҳаракати хавфсизлиги учун» (рус.).
11.45 «Ўзбекистон спорти».
12.15 Мактаб ўқувчилари учун. «Светофор».
13.15 Телевидение экранида биринчи марта. «Поезд тўхтаб қолди». Бадиий фильм (рус.).
14.50 Реклама.

* * *

18.00 Кўрсатувлар программаси.
18.05 Болалар учун. «Биз қувноқ ва шодон яшаймиз».
18.35 «Бизнинг Чукоккала». Қўғирчоқ фильм.
19.30 «Ахборот» (рус.).
19.50 «Мультипанорама».
20.30 «Ахборот».
20.55 «Гулшан диёрим». Концерт.
21.30 Москва. «Время».
22.05 «Инсон ва замин». Қишлоқ хўжалик ходимлари кунига бағишланган кўрсатув ва концерт.

● ҚИРҒИЗИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

9.00—14.05 МТ II
15.20 Кўрсатувлар программаси.
15.25 Экран — болаларга.
15.35 «Кузда онам томон йўл». Бадиий телефильм.
16.15 «Новинки» киноклуби.
17.35 «Джаз куйлари шинавандаларига».
18.05 «Очиқчасига суҳбат».
18.35 Москва. «Халқаро панорама».
19.20 «Рябово. Кузнинг бир куни». Манзарали телефильм.
19.30 «Бугун — Қишлоқ хўжалик ходимлари куни»
20.30 Қишлоқ хўжалик ходимлари кунига бағишланган концерт.
21.30 МТ II

ОБУНАЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

1986 йил учун

СОВЕТ ВА ЧЕТ ЭЛ ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАРИГА

ОБУНА ДАВОМ ЭТМОҚДА

Қишлоқ жойларда яшайдиган аҳоли учун совет газета ва журналларининг ҳаммасига обуна чекланмайди.

1986 ЙИЛ УЧУН ОБУНА ҚАБУЛ ҚИЛИШ 1 НОЯБРГАЧА ДАВОМ ЭТАДИ.

Ўзбекистон ССР Алоқа министрлигининг «Союзпечать» бошқармаси.

«ТАШСАНТЕХГАЗМОНТАЖ» ТРЕСТИНИНГ ЎҚУВ ПУНКТИ

слесарь-сантехниклар тайёрловчи

1,5 ОЙЛИК КУРСЛАРГА

ва газ-электр пайвандчилари (кенг профилдаги)

ТАЙЁРЛОВЧИ

3,5 ОЙЛИК КУРСЛАРГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ўқишга 18 ёшдан 40 ёшгача бўлган кишилар қабул қилинадилар.

Ўқувчилар ойига 76 сўм стипендия оладилар.

Курсларни битириб чиққанлар трест бошқармаларига ишга юбориладилар.

Трест ишчилари навбат тартибида турар жой билан таъминланадилар.

Машғулотлар группаларнинг комплектлашувига қараб бошланади.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Октябрь райони, 1-Радиальний проезди, 12«а»-уй, 3-монтаж бошқармаси (10, 23, 27-трамвайлар; 2, 7, 10-троллейбуслар; 48, 97, 56, 10, 88, 157-автобусларнинг «Ишчилар шаҳарчаси» бекати).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 5/X да **Икки дил достони**, 6/X да **Фирибгарнинг найранглари** (12.00), **Шопениана** (20.00).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА—5/X да **Куёв**, 6/X да **Йўлчи юлдуз**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 5/X да **Паранжи сирлари**, 6/X да **Олтин давриим** (12.00), **Кулги ва шодлик кечаси** (19.30).

КИНО

5 ОКТЯБРДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«ЎЙЛАМАЙ БОСИЛГАН ҚАДАМ»—**Санъат саройи** (катта зал, 18.30, 20.45, телефонлар 44-21-44, 44-21-34, 44-21-74), **Нукус** (18.30, 20.45; телефон 46-70-69), **Тошкент Советининг 50 йиллиги** (18.30, 21.00; телефон 78-47-25), **Ўзбекистон ССР 25 йиллиги** (18.30, 21.00; телефон 53-65-87), **Қозоғистон** (17, 18, 20, 21.00; телефон 35-24-92), **ВЛКСМ 30 йиллиги** (18.15, 20.30; телефон 33-44-52).

«ЙЎҚ ҚИЛИШГА КИРИШИЛСИН» — **Санъат саройи** (кичик зал, 17, 19.30).

«ТОШЛОҚДА ҲАМ ДАРАХТ ЎСАДИ»—**Чайка** (18.30, 21.00; телефон 77-06-20), **Фестиваль** (20.30, телефон 32-78-02), **Москва** (18.30, 20.45; телефон 33-05-01), **Дружба** (жуфт ва тоқ соатларда, телефон 66-15-75).

«МЎЪЖИЗАЛАР МАВСУМИ» —**Искра** (жуфт соатларда, телефон 39-14-59).

«ФРЭНСИС»—**Хива** (20.30), **К. Ёрматов номли** (17, 20.00; телефон 24-22-66).

«ВИЙ»—**Ҳамза номли** (жуфт соатларда).

«СИЗ КИМСИЗ, ДОКТОР ЗОРГЕ?» — **Лисунов номли** (17, 20.00).

«ВИКИНГЛАР» — **Восток** (жуфт соатларда, телефон 91-14-61).

«ТЎРТОВЛОН КАРДИНАЛГА ҚАРШИ» — **С. Раҳимов номли** (тоқ соатларда, телефон 48-46-71).

6 ОКТЯБРДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«ЎЙЛАМАЙ БОСИЛГАН ҚАДАМ» — **Санъат саройи** (катта зал, 11, 13.30, 16, 18.30, 20.45; телефонлар: 44-21-44, 44-21-34, 44-21-74), **Нукус** (11, 13.30, 16, 18.30, 20.45; телефон 46-70-69), **Тошкент Советининг 50 йиллиги** (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00; телефон 78-47-25), **Ўзбекистон ССР 25 йиллиги** (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00; телефон 53-65-87), **Қозоғистон** (11, 12, 14, 15, 17, 18.20, 21.00; телефон 35-24-92), **ВЛКСМ 30 йиллиги** (11, 13.30, 16, 18.15, 20.30; телефон 33-44-52).

«ЙЎҚ ҚИЛИШГА КИРИШИЛСИН» — **Санъат саройи** (кичик зал, 12, 14.30, 17, 19.30).

«ТОШЛОҚДА ҲАМ ДАРАХТ ЎСАДИ»— **Чайка** (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00; телефон 77-06-20), **Фестиваль** (20.30, телефон 32-78-02), **Москва** (11, 13.30, 16, 18.30, 20.45; телефон 33-05-01). **Дружба** (жуфт ва тоқ соатларда, телефон 66-15-75).

«МЎЪЖИЗАЛАР МАВСУМИ»— **Искра** (жуфт соатларда, телефон 39-14-59).

«ФРЭНСИС»—**Хива** (20.30), **К. Ёрматов номли** (11, 14, 17, 20.00; телефон 24-22-66).

Ўзбекистон ССР Маданият министрлигининг «Узкультстрой» ремонт-қурилиш бошқармаси коллективи бошқарма бошлиғи У. У. Умаровга отаси **Умар АЗИМОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

5 ОКТЯБРЬ, 1985 й. «ТОШКЕНТ ОҚШОМИ». **4-бет. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси,** **Индекс 64680.** А-2235. Р—06059. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10.